

Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

November 2017

Letnik 2, številka 7

Iz tokratne vsebine:

Zeliščarstvo nekoč in danes

stran 3–4

Voda od mita do arhitekture

stran 5

Nova podoba gasilskega doma Vintarjevec

stran 10

Mrmrati Bacha, šepetati Bacha

stran 13

ISSN 2463-8579

Svet' Martin iz mošta dela vin'

Avtor članka: Matjaž Hostnik, član uredniškega odbora Krajevni novic

Smo v mesecu novembru, ko se zgodi veliko stvari. Dnevi so vse krajši in hladnejši, diši že po zimi, iz mošta nastaja vino, ki ga v hladnih dneh radi tudi kuhamo, v naši občini pa je to tudi mesec praznovanja in številnih prireditve, saj sta naša katedrala in kraj posvečena sv. Martinu.

V teh dneh minevata tudi dve leti, odkar je s prvimi sestanki začel uredniški odbor Krajevni novic. Veliko smo se pogovarjali in zbirali ideje za nov časopis, ki bi bil namenjen vsem krajanom ter bi na enem mestu zbiral vse, kar se je zgodilo in kar se še bo dogajalo v naši občini. Naši najboljši poročevalci ste ravno vi, bralci, zato se vam v imenu uredništva lepo zahvaljujem za vse poslane prispevke, hkrati pa vas želim spodbuditi k pisanju novih člankov. Na začetku smo se še zelo lovili, saj je bilo za večino od nas to čisto novo področje. Z dobrim sodelovanjem in vzdušjem v ekipi smo se korak za korakom bližali prvi številki, ki je izšla decembra 2015. Za nas je bil to pomemben dogodek in vsi smo bili ponosni, da nam je uspelo, še bolj pa smo bili veseli vseh odzivov ter čedalje večjega števila prispevkov za glasilo. Kljub temu da imamo za seboj že kar nekaj števil, se še vedno z

vsako novo izdajo naučimo nekaj novega. Pred kratkim smo se digitalizirali in odprli stran na Facebooku, da bi s tem dosegli še več ljudi in da bi vas lahko bolj ažurno obveščali o pomembnih dogodkih. Vabljeni ste, da Facebook stran Krajevni novic všečkate tudi vi. V listopadu je god sv. Cecilije, zavetnice glasbe, zato je to lepa priložnost, da se ob tej priložnosti spomnimo na vse, ki se ukvarjajo z glasbo. Pri nas deluje veliko društev, posameznikov in skupin, ki z glasbo popestrijo številne prireditve in prenašajo veselje do petja in igranja na naslednje rodove. Lepo bi bilo, da jih podpremo z obiskom koncertov in nastopov in jim s tem pokažemo, da cenimo njihov trud. Za konec pa se v imenu uredniškega odbora zahvaljujem Občini in županu za vso podporo pri izhajanju Krajevni novic, bralcem pa želim obilo užitkov ob branju.

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevni novic, ki bo izšla decembra 2017, pričakujemo najkasneje do torka, 28. 11. 2017, na elektronski naslov uredništva: urednistvo@krajevne-novice.si.

Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine.

Izdajatelj:

Občina Šmartno pri Litiji

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, France Vidic, Sašo Goršek, Domen Merzel in Matjaž Hostnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Zeliščni vrt

Foto:

Jožica Bajc Pivec

Prelom in priprava za tisk:

Biroservis – Mlakar Gorazd s. p.,
Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji

Glasilo izhaja v nakladi

1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Latino Martini 9

Avtor članka: Tamburaški orkester Šmartno

Šmarski tamburaši vas že devetič zapovrstjo vabimo na večer, ko tamburice zazvenijo v nekoliko drugačnih ritmih, kot smo jih navajeni. Večer bo poln skladb slovenskih in tujih avtorjev, ki jih bomo v posebni preobleki predstavili v soboto, 18. novembra 2017, ob 19. uri v športni Dvorani Pungrt.

Veseli bomo vašega obiska in podpore koncertu, ki v Šmartnem postaja že tradicionalni večer vročih in živahnih ritmov v hladnih jesenskih dneh.

LATINO MARTINI 9

TAMBURAŠKI ORKESTER ŠMARTNO

ŠPORTNA
DVORANA
PUNGRT

18. NOVEMBER 2017

19.00

Zeliščarstvo nekoč in danes

Avtor članka: Uredništvo Krajevnih novic

Jesen se že počasi poslavlja od nas, pred nami so kratki in hladni zimski dnevi, ki pa imajo svoj poseben čar. Stalnica tega časa so tudi prehladi in podobne nevšečnosti, s katerimi pa se lahko spopademo tudi s pravilno uporabo zelišč. K tokratnemu pogovoru smo zato povabili gospo Jožico Bajc Pivec, ki se že dolgo ukvarja z zeliščarstvom, njeni nasveti pa so vedno zelo dobrodošli.

Gospa Jožica, dovolite mi, da se vam najprej zahvalim za vaše sodelovanje pri tokratnem pogovoru. Prepričan sem, da vas večina ljudi že dobro pozna, nekateri s televizijskih zaslonov, drugi pa z različnih lokalnih prireditvev, ki se jih redno udeležujete. Vseeno vas prosim, da se našim bralkam in bralcem za začetek na kratko predstavite.

Najlepša hvala za povabilo k predstavitvi v naših Krajevnih novicah. Sem Jožica Bajc Pivec, živim v vasi Vrta v bližini gradu Bogenšperk, kamor sem se priselila v letu 2005 iz Gabrovke. Moj rojstni kraj je Zagorica pri Čatežu, mladost pa sem preživela v Čatežu pri Trebnjem. Že kot otrok sem bila zelo radovedna in vedoželjna. Po spletu različnih okoliščin sem si pridobila več poklicev in široko znanje (kuharica, ekonomski tehnik, računovodja, zeliščar), kar mi zelo koristi pri sedanjem delu. Šestintrideset let sem delala v računovodstvu, nato sem ostala brez službe. Ob iskanju novih izzivov sem hobi spremenila v poklicno dejavnost.

Tisti, ki vas poznamo, vemo, da se zelo radi ukvarjate z zeliščarstvom in da resnično veliko veste o tem. Kakšni so bili vaši začetki na tem področju in kdo vas je navdušil za to?

Prihajam iz kmečke družine, kjer smo otroci ob delu na polju spoznavali različne rastline in njihovo osnovno uporabo. V naravi se že od malega zelo dobro počutim oziroma čutim neko povezanost z njo. Že kot majhen otrok sem velikokrat pobegnila v bližnji gozd, kjer sem imela svoje skrivno mesto. Ko sem si ustvarila družino, sem več časa in zanimanja namenila zdravilnim rastlinam in njihovi uporabi. Z njimi sem premagovala lažje zdravstvene težave. Ob druženju s sodelavkami, sosedi in starejšimi ljudmi sem odkrivala bogate in učinkovite moči zdravilnih rastlin. Sem otrok zemlje, saj se v stiku z njo in rastlinami počutim napolnjeno z neizmerno radostjo. Navdušujejo me neizmerne moči rastlin, njihova moč.

Staro znanje in obrti so dolgo nezadržno tonili v pozabo, v zadnjem času pa lahko opazimo, da je vse več posameznikov, ki se ukvarjajo z raziskovanjem in oživljanjem le-teh. Kje in na kakšen način ste vi

Jožica Bajc Pivec

pridobili svoje vedenje o zeliščarstvu?

Prve zdravilne rastline sem spoznala doma, nato so bile zelo dober vir informacij sosedje in sodelavke v prvi službi, s katerimi sem nabirala zelišča po obronkih Gabrovke. Tudi tašča Ivanka je poznala nekaj zdravilnih rastlin in njihovo uporabo. Včasih smo se na vasi še družili ob različnih kmečkih opravilih, pri katerih so bili prisotni tudi starejši ljudje, tudi od njih sem dobila veliko koristnih nasvetov in informacij. Poznavanje zdravilnih moči rastlin se je starejšim ljudem zdelo samoumevno, meni pa je bilo to neizmerno zanimivo. Zapisovala sem zanimive recepte in jih preizkušala v praksi. Z leti se je nabralo kar nekaj znanja in tudi gradiva. Obiskovala sem tudi različne tečaje in seminarje. Največ znanja sem dobila od svojega vzornika in učitelja, gospoda magistra Jožeta Kukmana. Vrsto let že obiskujem njegova predavanja in seminarje. Na samem začetku moje poklicne zeliščarske poti pa sem imela tudi odlično mentorico, gospo Stanko Pečarič, ki mi je zelo veliko pomagala s svojimi recepti, ki jih je zbiral dolga leta. Poleg tega pa imam zelo veliko strokovne literature, iz katere črpam nova znanja. Občudujem stare zeliščarje, ki so v

prejšnjih stoletjih ohranjali znanje o uporabi zdravilnih rastlin v svojih zapisih. Med vsemi mi je najljubša sv. Heidegarda iz Bingen, pa Paracelz, Kneipp, od mlajših pa Willfort, Galle-Toplakova, Jagodič, Kromar, če jih omenim samo nekaj. Ne morem pa si svojega dela predstavljati brez del patra Simona Ašiča. Njegova knjižica Pomoč iz domače lekarne je bila moja prva zeliščarska knjiga in jo še vedno rada vzamem v roke, saj je moja stalna spremljevalka pri mojem delu.

Na vaši domačiji ste zelo lepo uredili prostor, v katerem organizirate izobraževalne delavnice in sprejemate svoje goste. Menite, da je zeliščarstvo dobra možnost za uspeh na poslovnem področju?

Res je, na naši domačiji smo uredili prijeten prostor, kjer ob zakurjenem kamini udeleženci nabirajo nova znanja o zeliščih. Moja vizija je, da čim več ljudi ozaveštim o pomenu varovanja narave, rastlinskih vrst ob tem, da iz narave vzamejo samo toliko, kolikor rabijo za svoje potrebe. Ob tem pa istovrstno poskrbijo za ohranjanje rastlinskih in tudi živalskih vrst.

Slovenija ima zelo raznoliko in bogato rastlinstvo, leži namreč na stičišču treh podnebnih pasov – mediteranskega, alpskega in celinskega. Vendar se s podnebnimi spremembami počasi manjša raznolikost rastlin, poleg tega en del pripomoremo tudi ljudje z nevestnim obnašanjem. Glede na to, da imamo še sorazmerno čisto naravo, je zeliščarstvo lahko dobra poslovna priložnost. Vendar je potrebno ob tem poskrbeti, da si ne naredimo škode. V prihodnje bo šel trend v smeri gojenja zdravilnih rastlin na kmetijskih površinah, ki bodo čim bolj podobne avtohtonim rastiščem. Poleg tega se mi zdi, da je potrebno razmišljati o turističnih produktih, s katerimi bi se v naravi ne delala škoda, npr. ogledi, sprehajalne poti, vzorčni vrtovi itd.

Koliko obiskovalcev letno obišče vašo domačijo? Ali je njihovo število v porastu?

Na naši domačiji redno organiziramo mesečne zeliščarske delavnice, ki se jih udeležuje vedno več udeležencev. Poleg tega sprejemamo zaključene skupine, za katere pripravimo predavanja z različnimi zeliščarskimi temami, organiziramo degustacije zeliščnih čajev, namazov itd. Manjka nam večji prostor, primeren za sprejem večjega števila ljudi (za 40–60 oseb), ker moramo žal odkloniti obiske izletnikov z avtobusi. Načrtujemo, da nam bo ta problem uspelo rešiti čez zimo. Se pa, tako kot je v porastu zanimanje za zeliščarstvo, povečuje tudi obisk na naši domačiji.

Kot smo lahko prebrali v prejšnji številki Krajevnih novic, se je naša regija aktivno vključila v program razvoja zeliščarstva kot podjetniške priložnosti. Kako bi vi ocenili trenutno stanje v naši občini? Morda veste, koliko ljudi se že ukvarja s tem in kako sodelujete med seboj?

Vesela sem, da je LAS Srce Slovenije s sodelovanjem s še nekaterimi LAS-i uspel pridobiti evropska sredstva za Idejni turistični produkt Zeliščarska dediščina. To se mi zdi odlična priložnost za pridobitev znanja za vse tiste, ki razmišljajo o širitvi podjetniškega delovanja v smeri zeliščarstva. Prepričana sem, da so v naši občini še mnoge neizkoriščene možnosti na tem področju. Trenutno se v naši občini z zeliščarstvom kot osnovno dejavnostjo po mojih informacijah ukvarjamo le trije, na nekaterih turističnih kmetijah pa zelišča gojijo oziroma pridelujejo za popestritev ponudbe. Mislim, da bi z večanjem števila zeliščarjev bilo smiselno tudi organizirano sodelovanje.

Razvoj zeliščarstva bi zagotovo lahko dodatno pripomogel k napredku lokalnega turizma. Kako bi vi ocenili trenutno turistično razvitost naših krajev?

V občini Šmartno imamo paradnega turističnega konja – grad Bogenšperk, ki je že poznan v širšem okolju. Prepričana pa sem, da premoremo še veliko turistično zanimivih kotičkov, objektov in tudi dogodkov. Le odkriti jih moramo in na primeren način ponuditi turistom.

Za vsak uspeh je potrebno sodelovanje z lokalno skupnostjo, predvsem z javnimi zavodi, društvi in posamezniki. Že kar nekaj časa pri organizaciji grajskih zeliščarskih delavnic sodelujete tudi z Javnim zavodom Bogenšperk. Nam lahko poveste, kako potekajo?

Dober primer sodelovanja se mi zdi organiziranje grajskih zeliščarskih delavnic na gradu Bogenšperk. Grad ima enkratne naravne danosti za njihovo organizacijo. Odvijajo se v nedeljskem popoldanskem času, zato jih lahko obiskovalci izkoristijo za združen spoznavanje zelišč s pridihom zgodovine. V letošnjem letu so bile organizirane tri tematske zeliščarske delavnice. Glede na obisk in interes pričakujem, da se bo trend nadaljeval in bo zanimanje narasčalo. V aprilu smo spoznavali čemaž in njegovo uporabo v ljudskem zdravilstvu

in kulinariki, v maju smo se sprehodili po grajskem cvetočem travniku in spoznavali zdravilne in užitne rastline, v oktobru je bila organizirana delavnica o divjem kostanju. Najpopularnejša je čemaževa zeliščarska delavnica, za ostali dve pa se bomo morali malo bolj potruditi pri promociji, da bosta bolj obiskani.

Vsako leto sodelujete tudi na Vikendu odprtih vrat občine Šmartno pri Litiji. Menite, da vam sodelovanje na takšnih dogodkih pomaga pri širjenju vaše prepoznavnosti?

Vikendi odprtih vrat so zanimiva in specifična oblika predstavitve dejavnosti. V letošnjem letu je v naši občini potekal v septembru. Imam pa letos slabe izkušnje z obiskovalci, ki jih ni ali pa jih je zelo malo. Težko bi rekla, kaj je temu vzrok, mogoče smo predalet od centra ali je premalo oglaševanja. Ali pa preprosto ni bil izbran pravi termin. Za ogled in potepanje med zelišči so najbolj primerni zgodnji poletni meseci, ko so rastline v polni rasti in že cvetijo. Takrat obiskovalec lahko vidi pravo lepoto zeliščnega vrta, nasada, uživa v vonjavah, barvitosti rastlin ...

Zima je čas, ko se večina ljudi bori z raznimi prehladi in podobnimi nevšečnostmi, a je včasih vsaka hiša imela domačo lekarno, temu pa žal danes ni več tako. Na kaj moramo biti pozorni, ko si sami pripravljamo pripravke za lajšanje raznih tegob?

Pri prehladnih obolenjih si resnično lahko veliko pomagamo sami. Prva in najboljša samopomoč je preventiva. Zanj poskrbimo s skrbjo za zdravo in odporno telo. V ta namen je koristno gibanje v naravi – sprehodi, tek, kolesarjenje – nato uživanje zdrave domače hrane, po možnosti s svojega vrta. Poleg tega so dobrodošli pripravki, ki si jih lahko pripravimo sami in jih začnemo uživati ob koncu poletja. Sem spadajo različni pripravki iz čebule, česna, limone in medu. Prav tako si lahko pripravimo različne čajne mešanice za krepitev in dvig odpornosti. Zelišča, primerna za ta namen, so: kopriva, regrat, rman, trpotec, bezeg, materina dušica, tavžentroža, ožep, kapucinka, ameriški slamnik in še kaj bi se našlo. Najbolj učinkovite čajne mešanice so pripravljene iz treh do petih zelišč.

Če pripravljamo tinkturo, si jo pripravimo po predpisani recepturi in ne le približno. Ob tem moramo le-to uživati po kapljicah in ne po žlicah ali kozarčkih, ker so to zelo močni pripravki in si z napačno uporabo lahko naredimo tudi škodo.

Po branju najinega pogovora si bo morda kdo zaželel od vas dobiti kakšen nasvet ali pri vas kupiti že pripravljene zeliščne pripravke. Kako lahko pride v stik z vami oziroma kje vas lahko najde?

Nahajamo se na naslovu Vrata 3. Vedno sem vesela vsakega obiska, vendar je dobro preveriti, če sem doma. Veliko namreč hodim okrog po Sloveniji, kjer izvajam predavanja ali pa se s košaro v roki potepam kje po kakšnem travniku. Za obiskovalce si vedno vzamem čas in skušam svetovati in pomagati po svojih najboljših močeh. Izdelujem tudi kar nekaj zeliščnih produktov, med njimi mazila, tinkture, sirupe, oljne izvlečke, zeliščne mešanice, krepčilne pripravke, zeliščna vina, zeliščni darilni program. Količine so manjše, ker nabiram v naravi in vse naredim sama. Če se le da, pomagam, včasih izdelam tudi individualno mazilo, sestavim tinkturo ali namešam čaj. Najbolj pa sem vesela vedoželjnih obiskovalcev, ki bi radi pridobili novo ali pa poglobili svoje zeliščarsko znanje na naših delavnicah. Najhitreje me dobite na mobilni, 031 612 083. Elektronski naslov je jozicabajc@gmail.com, vendar ga ne uspem pogledati vsak dan.

Naj sem vam za konec še enkrat zahvalim za prijeten klepet. Želite morda našim bralkam in bralcem še kaj sporočiti?

Hvala tudi vam za obisk. Vesela sem, da sem se lahko predstavila bralcem Krajevnih novic. Za zaključek morda samo še par misli. Življenje je neprecenljiv dar, ki so ga nam dali starši. Neodgovorno do nas samih in do vseh okrog nas je, če ga ne cenimo dovolj in sami ne skrbimo za svoje zdravje. Tega se zavemo, ko nas obišče resna bolezen. Da se temu izognemo, ne rabimo veliko denarja, temveč le obilo dobre volje, vztrajnosti in zdrave kmečke pameti. Ne pravijo zastonj, da je smeh pol zdravja. Zato se smejmo! In ne zadržujmo v sebi jeze, žalosti, zamere. Dajmo jim možnost, da se na neškodljiv način izlijejo iz nas. V gozdu na glas izkričimo vse, kar nas jezi in teži, prebutajmo blazino ali pa le z ihto prekopljimo vrt. Verjemite mi, olajšanje bo blagodejno in življenje bo lažje in prijetnejše. Za piko na i pa si vsak dan privoščimo še skodelico dišečega domačega čaja iz zelišč, ki smo jih sami nabrali.

Vse dobro vam želim!

Jeseni je KLIŠE dobrodelen, kulturn in za zabavo

Avtorica članka: Danijela Sitar

Oktober je bil na Klišeu obarvan dobrodelno, kulturno in v znamenju že tradicionalne Halloween zabave. Novembra pa nadaljujemo z jesenskimi projekti. Ne zamudi ničesar!

Na začetku oktobra ste nas lahko obiskali na stojnici na železniški postaji Litija, kjer smo mimoidočim na voljo ponudili čaj, kavo in piškote, dijake in študente pa smo vabili k vpisu v naš klub ali pa k podaljšanju članstva. Zakaj pa Kliše aktivno nabira nove člane ravno v oktobru? Gre za eno od zahtev Sveta ŠOLS, pod katerim deluje Kliše, ki spodbuja predčasno nabiranje članov. Klube se na ta način skuša najhitreje razbremeniti zbiranja članov, da lahko v prihajajočih mesecih svojo energijo in čas usmerimo v druge projekte. Članstvo v Klišeu je brezplačno, kot člani Klišaja pa

imate na voljo mnoge ugodnosti in cenejšo ali pa brezplačno participacijo na naših dogodkih. Če ste dijak ali študent in ste oktobrsko vpisovanje zamudili, pa brez skrbi. V Kliše klub se lahko včlanite kadarkoli. Vse, kar potrebujete, je potrdilo o vpisu.

Oktobra je v Zdravstvenem domu Litija potekala redna krvodajalska akcija, ki smo se ji pridružili tudi Klišejevci, pod geslom vseslovenske študentske akcije Častim ½ litra. V akciji je kri darovalo kar 186 krvodajalcev, približno 20 od njih študentov. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo tudi Rdečemu križu Litija za sodelovanje in pomoč.

Po dobrodelnosti smo nadaljevali s kulturnim udejstvovanjem. Kulturni šok, ki ga Kliše organizira vsak oktober, se je začel s potopisnim večerom Italija, Švica. Aktivisti sta predstavili, kako potovati brez načrta, samo z nahrbtnikom in po študentskih cenah, ter tako doživeti obilo dogodivščin. Naslednji dan, 20. oktobra, smo nadaljevali s Klubsko sceno, na kateri dobijo priložnost lokalni DJ-ji. V soboto, 21. oktobra, pa smo Kulturni šok zaključili s stand up komedijo Vida Valiča Tvoj bodoči bivši mož, ki je gostoval v KC Litija.

28. oktobra pa je bil dan za maske in žur. Izvedel se je že tradicionalni Halloween party, ki temelji na izkušnjah prejšnjih let in seveda odličnosti line-upa. Letošnja Halloween zabava pa je le uvod v še večjo, ki prihaja decembra, ko Wakeup Kliše za 20. obletnico organizira zabavo z Big foot

mamo! Sledi Facebook strani Kliše Wake Up-Pust/Halloween za ažurno obveščanje in sodelovanje na nagradnih igrah!

Novembra bo spet na sporedu poker večer, Klišejevci bomo sodelovali na Levstikovem pohodu, organizirali kostanjev piknik, se udeležili ljubljanskega filmskega festivala in organizirali izlet v Sobo pobega. Na svetovni dan študentov bo na voljo tudi brezplačno kopiranje! Ne zamudi naših dogodkov in nam sledi na naši spletni strani ali na našem Facebook in Instagram profilu!

Voda od mita do arhitekture

Avtorica članka: Maja Toplak Primc

Voda! Dejstvo je, da brez vode ne gre. Potrebujemo jo vsi: ljudje, živali in rastline. Pravzaprav je voda tako vseprisotna, da je mnogokrat očem nevidna, kje vse se nahaja in kje vse ima glavno besedo.

Tako je bilo včasih in tako je tudi sedaj. Razlika med včasih in sedaj je v tehnologiji, ki omogoča uporabo vode, in v odnosu ljudi, ki vodo uporabljajo.

V preteklosti so ljudje svoja opravila z vodo povezali v zgodbe, pesmi, običaje in arhitekturo. Vse to pa danes nam, njihovim zamcem, predstavlja kulturno dediščino. Prav je, da jo poznamo in cenimo.

Otroci iz Vrtca Ciciban so v skupinah Mravljice, Petelinčki in Sovice s svojimi vzgojiteljicami raziskovali in spoznavali vodne vire ter snovno in nesnovno kulturno dediščino v okviru projekta Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Raziskovanje je potekalo s pomočjo staršev, starih staršev in drugih krajanov, ki jih povezujejo s kulturno dediščino močne vezi.

Vse pridobljene informacije so stekali in povezali v kratek kulturni program, ki so ga

za starše, krajanje in povabljeni pripravili v četrtek, 28. septembra 2017, v Kulturnem domu Šmartno. Otroci so predstavili vodne vire v občini Šmartno, zgodbo o Hudiču in mlinarju, ki jo je prebrala ga. Erika Cerjak, perišče in perice, ljudski rajalni igri Kangleca in Štirca, ljudski ples Ob bistrem potoku je mlin ter predmete s svojimi prvotnimi nazivi, ki so jih nekoč uporabljali pri rokovanju z vodo. Bogata scenografija je pričarala vzdušje preteklosti.

Ravnatelj OŠ Šmartno pri Litiji in Vrtca Ciciban, Albert Pavli, meni, da če želimo ohranjati našo bogato kulturno dediščino, mo-

ramo to zavest privzgajati že pri najmlajših, pomočnica ravnatelja Vrtca Ciciban, ga. Mojca Dragar, pa dodaja, da v Vrtcu Ciciban negujemo in spoštujemo našo kulturno in naravno dediščino ter skušamo ohranjati vez med preteklostjo in sedanjostjo, vez med generacijami in iščemo ter spoznavamo stvari, ki so pomembne tako v našem vsakdanjem okolju kot širšem prostoru.

Strokovne delavke, ki smo se vključile v projekt evropske kulturne dediščine, pa se zavedamo, da kulturna dediščina s svojo bogato sporočilnostjo otroke nagovarja in jim predstavlja neponovljivo izkušnjo.

Novice iz OŠ Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Vanja Adamlje

Vsako leto lahko v oktobru po Sloveniji občudujemo v rožnate pletenine ovita drevesa. To je le ena od akcij Evrope Donne v znak podpore tistim, ki se bojujejo z rakom, in tudi zato, da o tej bolezni vemo več in o njej govorimo. Letošnji akciji smo se pod okriljem Doma Tisje pridružili tudi na naši šoli. V začetku meseca smo izvedli krajši kulturni program in v rožnate pletenine oblekli drevo pred šolo.

Člani planinskega krožka na razredni stopnji so se odzvali povabilu Planinskega društva Litija in se udeležili Srečanja mladih planincev Zasavja na Jančah. Z vlakom so se odpeljali do Jevnice, nato pa peš do Janč. Člani PD Litija so jim prikazali gorsko reševanje z »vlečnico«, mladi planinci pa so se naučili vozlati vozle in postaviti šotor.

Na jesenski pohod so se odpravili tudi četrtošolci. Pot jih je vodila v Litijo in na Svibno ter nazaj v Šmartno.

V okviru projekta ERASMUS +, Mladi v akciji, smo v sredo, 4. 10., že drugo leto zapored izrekli dobrodošlico EVS prostovoljki. Tokrat je to Clementine iz Francije, ki bo na šoli predstavljala svojo državo, pomagala in sodelovala v različnih šolskih projektih, se družila z učenci in pomagala izboljšati komunikacijo v tujem jeziku.

Evropska prostovoljna služba – EVS je namenjena mladim od 17. do vključno 30. leta in jim omogoča neformalno izobraževanje znotraj mednarodnega prostovoljskega projekta.

Drugi teden oktobra so učenci petega razreda s svojimi učitelji preživeli v Hotelu Aquapark Žusterna v Kopru v šoli v naravi. Učenci od prvega do petega razreda, ki so vključeni v podaljšano bivanje, so ob pomoči učiteljev izkoristili lep oktobrski dan in pripravili zdaj že tradicionalni kostanjev piknik. Razgibali so se z raznovrstnimi športnimi igrami, ustvarjalnosti zadostili z izdelovanjem obeskov, svečnikov in perjanic iz naravnih materialov in se posladkali s pečenim kostanjem.

Na kostanjevem pikniku v Veliki Kostrewnici so se zabavali in sladkali tudi učenci vseh treh podružničnih šol.

Evropa vsako leto 16. oktobra obeležuje Evropski dan oživljanja. Geslo letošnjega dneva je bilo »Vsakdo lahko reši življenje«. Nenadni srčni zastoj je namreč eden izmed vodilnih vzrokov smrti v razvitih državah. V Evropi ga vsako leto doživi med 350.000 in

400.000 ljudi, v Sloveniji pa okoli 1.600 ljudi. Mnogo ljudi umre tudi zato, ker jim očitno ne znajo pomagati, pa čeprav bi jih lahko s pravočasno izvedenimi postopki rešili. Učenci 9. a razreda, ki so v lanskem letu tekmovali v poznavanju prve pomoči, so v šolski avli vsem učencem šole prikazali temeljne postopke oživljanja in demonstrirali uporabo defibrilatorja.

Predzadnji teden oktobra so tretješolci podružničnih šol in 3. a razreda v ČŠOD Fara spoznavali živali travnikov, potokov in gozdov, se naučili, kako preživeti v naravi – postavili so si zavetje, naredili kurišče, zakurili in si spekli malico, se z raftom vozili po reki Kolpi, streljali z lokom, preizkusili svojo moč in pogum v adrenalinskem parku, tekmovali v znanju na kvizu in posneli film. Zadnji teden oktobra pa so teden v ČŠOD Fara preživeli še učenci 3. b in c razreda.

Petek, 20. oktober, je bil za učence od 6. do 9. razreda dan dejavnosti. Šestošolci so si v Narodni galeriji v Ljubljani ogledali stalno zbirko slovenskih avtorjev, sedmošolcem pa so kustosi ob umetniških slikah razlagali o motivih v umetnosti.

Osmošolci so se na tehniškem dnevu učili o tem, kako varno uporabljati internet.

Devetošolci so v Jedrskem reaktorju Podgorica prisluhnili predavanju o jedrski energiji in si ogledali razstavo v tamkajšnjem Izobraževalnem centru za jedrsko tehnologijo, nato pa obiskali še Hišo eksperimentov v Ljubljani.

Rman (*Achillea millefolium*)

Avtor članka: Janez Javorski

Rman je v Sloveniji poznan pod imenom Navadni rman in je precej razširjen. Tako ga najdemo na travnikih, ob robovih njiv, ob poteh, na nasipih in še kje. Je trajnica. Zanimivo je, da najprej požene liste. Po svojih listih je rman tudi dobil svoje ime – millefolium, kar v prevodu pomeni tisočlisten. Nato rman požene svoje steblo – žilavo, gladko in trdno. Na vrhu stebela se oblikujejo cvetni koški, ki so združeni v socvetju. Cvetovi rmana so v nižinah beli. Kolikor bolj se dvigujemo, postane socvetje bolj rumenkasto rdeče. Koške socvetij pa obdajajo rumeno zeleni ali rjavkasti ovoji listov.

Ko trgamo rman, se kaj hitro lahko zgodi, da ga izrujemo s korenino, ki se deli globoko v zemlji. Za nabiranje rmana uporabljamo nož ali škarje. Rman cveti vse od maja pa tja do prve slane.

V zdravilne namene se lahko uporablja celotna rastlina (v času cvetenja) ali pa le cvetni koški. Jaz uporabljam cvetove in liste,

ker je steblo pretrdo, zlasti posušeno. Rman lahko nabiramo maja ali junija in potem v avgustu ali septembru, ko ponovno zacveti. Rman sušimo na prostem, na senčnem, zračnem in suhem prostoru, razprostrtega v tankem sloju. Med sušenjem rman seveda obračamo in prebiramo, odstranimo morebitne naknadno opažene smeti, poskodovane dele itd.

Ko je rman posušen, ga shranimo tako, kot je to običajno za vsa zelišča (pater Simon Ašič priporoča papirnat škronicelj, jaz pa večje steklene kozarce, ki jih nepredušno zapremo in shranimo na temno mesto). Rman, ki je pravilno posušen, ohrani svoj značilen vonj in barvo. V kolikor ni dovolj posušen, splesni.

Cvetovi rmana so najbogatejši s svojimi zdravilnimi učinkovinami (največ jih vsebujejo v času tik pred polnim cvetenjem). Poleg čreslovin, flavonoidov in mineralnih snovi pa rman vsebuje predvsem eterična olja.

Zaradi vsebnosti eteričnih olj je primeren za sproščanje krčev, deluje protivnetno.

Najpogostejša uporaba je notranja – v obliki tinkture. Tako pripravljenega ga uporabljamo proti želodčnim težavam, ki se pojavljajo v obliki krčev. Rman zdravi tudi dihalo in je primeren za inhalacije. Rman zdravi okvaro srčne mišice.

Rman ugodno deluje tudi na sečila, spodbuja ledvica k delovanju, da izločajo seč, hkrati ne draži ledvic. Odpravlja katar me-

hurja in močenje postelje in bolezensko tiščanje na vodo.

Rman se obnese tudi pri notranjih krvavitvah, krvavem izmečku, krvavitvah iz ledvic, danke, nosu in pa tudi krvavenju iz običajnih ran. Pri zobobolu grgramo tinkturo iz rmana.

Tako zunanje kot notranje pa rman pomaga pri celi vrsti ženskih težav – ureja menstruacijo, pomaga pri krčih maternice, ureja težave z belim tokom.

Rman pa poleg vsega naštetega deluje še proti nespečnosti, visokemu tlaku in živčni nespečnosti. Ugodno vpliva tudi na sladkorno bolezen, saj jo zadržuje (sploh v začetni fazi).

Pri zunanji uporabi pa je rman odličen za zdravljenje vnetnih obolenj kože. Zdravi spremembe na koži in čisti pore. Rmanova krema zdravi tudi razpokano kožo bradavic doječih mater. Primerna je tudi za mazanje suhe kože na rokah. Tudi manjše ureznine si lahko namažemo z rmanovo kremo. Lahko se uporablja tudi kot sredstvo za masažo in sproščanje mišic. Nepogrešljiva pa je tudi pri negi dojenčkove ritke – preprečuje nastanek pleničnega izpuščaja oziroma pomaga, če je ta že nastal.

Rman – ena roža, pa tako veliko zdravilnih

učinkov!

Tinktura iz rmana Janeza Javorskega je izdelana iz rmana, nabranega v neokrnjeni naravi, na javorskih pašnikih, na EKO kmetiji Pr Nejc, kjer uporabljamo načela permakulture in biodinamike.

Naše delo sloni na trajnostnem razvoju za nas in naše otroke. Okolica Javorske energijske poti je biotsko tako polna in raznolika, da nas v Sloveniji in osrednji Evropi uvrščajo v sam vrh biotske raznolikosti.

Ker rman spodbuja krvni obtok, pomaga zdraviti težave, povezane z ožiljem, kot so migrene, zlata žila, venske razjede in vnete krčne žile. Rmanu pravijo »ženskam najljubša rastlina«, ker je učinkovit pri menstruacijskih bolečinah, uravnava menstruacijo in blaži običajne znake menopavze, kakršna je utrujenost, vpliva pa tudi na rast kosti. Bolj redno uživanje rmana je priporočljivo za preprečevanje bolezni in spodbuditev imunskega sistema.

Preventivno priporočamo od 18 do 23 kapljic tinkture iz rmana dvakrat dnevno. V akutnem stanju do štirikrat na dan po 20 do 25 kapljic.

Rman spodbuja tvorbo krvi. Redno uživanje rmanove tinkture pomaga, da izgine migrena, uravna prej neredni menstrualni cikel, v meni ženskam prihrani notranji nemir, odličen je proti vrtoglavici, slabosti, pri dolgotrajnih težavah z očmi, ki jih spremlja solzenje ali zbadanje v očeh, pri krvavenju nosu, čiščenju krvi itd. Rman se uporabi tudi pri zaustavitvi krvavenja iz pljuč – pljučni rak, tudi pri raku v trebuhu. Rmanovo tinkturo pijemo pri prehladu, bolečinah v hrbtu in revmi. Rman ureja delovanje ledvic, povečuje apetit, odpravlja pa tudi napenjanje, motnje v jetrih, vnetje želodca in črevesja, želodčne krče, skrbi za redno odvajanje. Zelo priporočljiv je ravno pri angini pectoris, saj pomaga pri motnjah krvnega obtoka ter krčih ožilja.

Njegova uporaba in priznanje zdravilnih lastnosti segata daleč nazaj v zgodovino. Rman je za zdravljenje Ahila uporabil tudi Kentaver Herion (takratni zdravnik).

Navadna leska (*Corylus avellana*)

Avtorica članka: Jožica Bajc Pivec

V soboto sem se s skupino bodočih zeliščarjev sprehodila po zeliščarski poti od nas do gradu Bogenšperk. Pod potjo na robu gozda me je presenetila leska s svojimi cvetovi – mačicami. Po navadi zacveti v januarju ob prvih močnejših sončnih žarkih, tokrat pa je videti, da se ji je zamešal bioritem. Po vejah je polno mladih mačic, ki so sicer še trde in zelene, vendar se bodo kmalu začele odpirati. Takrat bo pravi trenutek, da si jih nabereмо.

Navadna leska je pri nas močno razširjen grm. Zraste od 2 do 4 m visoko, ponekod lahko tudi do 6 m. Zelo izraziti so njeni številni pokončni mladi poganki, ki vsako leto poženejo iz korenike. Najdemo jo ob robovih gozdov, med grmovjem, na mejah, ob bregovih rek.

Ima kratkopedcljate, v obrisu skoraj okrogle liste s kratko konico na vrhu ploskve. Cvetovi se pojavijo zgodaj spomladi, ob prvih toplejših sončnih žarkih – še preden skopni sneg. Je dvospolna rastlina. Moški cvetovi so združeni v socvetja v obliki mačic, ki visijo z vej. Ženska socvetja so majhna, podobna listnim popkom, s tem da med luskastimi listi izraščajo rdeče obarvani vratovi pestičev. V jeseni obrodi plodove – lešnike. Ti so posamično ali po nekaj skupaj nameščeni na vejah. Dobro je prepoznavna po značilnih listih in lešnikih, ugnedjenih v skodelici iz grobo nazobčanih listov.

Lesko najbolj cenimo zaradi lešnikov. Manj znano je, da vsebujejo zdravilne učinkovine mačice, listi in lubje. Mačice nabiramo v času cvetenja, to je zgodaj spomladi. Vsebujejo zelo veliko cvetnega prahu, zato ne bo odveč previdnost ob morebitni alergiji. Nabrane mačice na hitro posušimo v suhem in zračnem prostoru. Iz suhih se izloča obilo cvetnega prahu, zato jih narahlo spravimo v steklen kozarec, ki ga tesno zapremo. Liste sušimo v senci in jih prav tako dobro posušene shranimo v tesno zaprtih posodah. Lubje nabiramo pred cvetenjem in posušenega shranimo.

Pater Simon Ašič navaja, da so izvrstno zdravilo proti gripi in pljučnici, pospešujejo tudi potenje. Mlade liste nabiramo za čajne mešanice, prav tako tudi lubje. Lubje nabiramo pred cvetenjem, liste pa, ko so ti še mladi. Plodove nabiramo jeseni. So zelo hranljivi in bogati z vitamini. Uporabljamo jih v prehrani.

Leska vsebuje čreslovine, flavonoide, klorogensko kislino, vitamine in eterična olja.

Uporabnost – koristnost:

- pospešuje potenje,
- lajša kašelj,
- pomaga pri gripi, vročini in vnetju pljuč,
- dobro deluje pri hemoroidih,
- ustavlja drisko,
- pomaga pri izčrpanosti, bledici in nizkemu pritisku,
- pri slabokrvnosti,
- pri razjedah krčnih žil.

Uporaba:

Leskove liste dodajamo čajnim mešanicam, saj so prijetno blagega okusa. Njihova dlakavost povezuje druga zelišča v mešanici. Sami listi ne vsebujejo eteričnih olj. Lešnike priporočajo vsem tistim, ki bi se radi zredili.

Čaj iz mačic

3 velike žlice leskovih mačic prelijemo z enim litrom vrele vode. Pokrito pustimo stati 10 minut. Nato precedimo in topel čaj pijemo preko celega dne. S tem čajem pospešujemo potenje in pomagamo pri gripi, vnetju pljuč in pljučnici.

Čaj iz mešanice listov in lubja

2 žlici mešanice listov in lubja kuhamo 5–10

minut v ½ litra vode. Nato precedimo in pijemo 3–4 skodelice dnevno – čez cel dan.

S tem čajem zaustavljamo drisko. Pijemo ga tudi ob hemoroidih. V kolikor nas driska preseneti v naravi, poiščemo mlade leskove liste in jih pojemo kar surove, najbolje s kruhom.

Kaša iz lešnikov

100 g zmletih lešnikov počasi kuhamo v ½ l mleka. To pojemo čez dan v dveh obrokih. Ponavljamo nekaj dni. Učinkovito deluje pri odpravljanju kašlja. To kašo lahko uživamo tudi pri izčrpanosti, slabokrvnosti in bledici. Vendar pozor: če nam sili kri v glavo ali imamo visok krvni pritisk, lešnikov rajši ne jejmo.

Čaj (pri gripi)

Vzamemo 1 čajno žličko čajne mešanice – polovico leskovih mačic in polovico lipovega cvetja. Damo v 2,5 dl vrele vode in počakamo 5–7 minut. Precedimo in toplo popijemo po požirkih.

Čaj z vinom

Mešanico leskove skorje in listja skuhamo v mešanici ½ vode in ½ vina. Z njim si nare-

dimo oblogo pri razjedah krčnih žil in hemoroidih. Lahko ga pijemo tudi proti driski.

Hitra pomoč pri driski

Verjetno vsak od nas pozna grozen občutek, ko te sredi sprehoda močno zavije v trebuhu. Če imamo srečo in je v bližini leskov grm, bomo problem lahko hitro odpravili. Odrtgamo par mladih leskovih listov, jih dobro prežvečimo in pojemo. Težava zelo hitro mine.

Opozorilo: Lešniki zvišujejo krvni tlak!

Zanimivosti od tu in tam:

Leska je zelo stara rastlina, razširjena po celotni Evropi in Mali Aziji. V ljudeh je zbujala različne občutke, prepričanja in verovanja. Nekaj najzanimivejših:

Leska v Keltskem horoskopu

LESKA (izjemnost) 22.–31. marec, 24. september–3. oktober. Leska je prispodoba za greh in čarovništvo, zato so tudi ljudje tega drevesa zelo nenavadni, magični in senzibilni. Radi bežijo od realnosti, pri tem pa nehoti vplivajo na svoje okolje. Hitro se učijo in vse razumejo, tako da se človeku zdi, da mu berejo misli. Ljudem radi pomagajo, so sočutni in vljudni, razumejo njihove težave in sklepajo kompromise. To razpoloženje pa se lahko hitro spremeni, če

jih kaj prizadene. Nagnjeni so k pretiravanju tako v zamislih kot v svojih aktivnostih. Pri delu jim manjka rutine, premalo so natančni in so neučakani. V ljubezni so vročekrvni, a nestanovitni in spogledljivi, zato potrebujejo dobrodušnega, a odločnega partnerja. Občutljivi organi in deli telesa: glava, krvni obtok, črevesje, jetra, spolni organi, koža.

Leska v ljudskem verovanju:

Čarovne lastnosti:

Če potrebujete magično zaščito, z leskovo vejo narišete krog okoli sebe. Če želite pridobiti naklonjenost rastlinskih škrtov, navežite lešnike na vrh in jo obesite na zid. Iz leske lahko izdelate čarovno palico. Lešniki, ki jih jemo, povečujejo plodnost. Če jih nosimo pri sebi, nas naredijo modrejše. Iz leske izdelujemo bajalice za iskanje vode in zakladov. Palice simbolizirajo belo magijo in zdravljenje.

Leska v vsakdanjem življenju nekoč in danes:

Še danes velja, da se morajo za izdelavo velikonočnih butaric uporabiti enoletne veje leske. Prav tako so se za tepežkanje, ki je bilo včasih zelo razširjena navada na tepežni dan, 28. decembra, uporabljale enoletne leskove šibe.

Enoletno lesko so uporabljali za izdelovanje bajalic, s katerimi so iskali vodo. Ta način iskanja ponekod uporabljajo še danes, kajti izkušenemu bajaličarju leskova bajalica da zelo natančne odgovore.

Ob dolgih zimskih večerih so po kmečkih domovih iz leskovih viter izdelovali peharje, košare in koše.

Spomladi so v leskovem grmu nasekali opore za fižol in paradižnik. Iz lesk so izdelovali tudi ročaje za kmečko orodje (grablje, motike, vile ...).

Otroci so ob tekočih vodah izdelovali mlinčke iz leskovih vej.

Leska je bila včasih na kmetih nepogrešljiv del vsakdanjega življenja. Neredko je tudi »ustrojila« zadnjo plat kakšnemu vaškemu navihancu.

Vsi smo del narave in narava je del nas vseh. S spoštovanjem do vsega živega bogatimo sami sebe. Narava nam daje za naše potrebe vsega na pretek. Vzemimo samo toliko, kolikor potrebujemo. Spoštovanje nam bo bogato poplačano.

Ob vsem tem pa: najcenejši in najboljši recept za zdravo življenje sta optimizem in dobra volja.

Vse dobro vam želim!

Dogodki v Knjižnici Litija

Razstava Razgaljene impresije

Snidenje dveh ustvarjalk, kiparke in psihologinje Metode Maj ter bibliotekarke in vodje knjižnice Andreje Štuhec, se bo prvič dogajalo na javnem prostoru. Njuno zasebno izmenjavanje občutenj in razmišljanj ju je povežalo v ideji, da minuli dekadi svojega življenja posvetita razstavo in z obiskovalci delita del svojih čutnih vtisov. Metoda Maj kot kiparka v zadnjem obdobju desetih let svojo sporočilnost izraža predvsem v kamnu – poznamo jo tudi prek njenih javnih kipov (v Litiji Vizija pred muzejem). Delček razstave namenja risbi, pretežen del kamnitemu brstenju. Andreja Štuhec pri svojem delu v knjižnici (vodi jo zadnjih 10 let) prihaja v stik predvsem z besedami drugih; prvič delček svojih intimnih miselnih občutij postavlja kot tekstovno razstavo, ki – kot poudarja sama – ni poezija, čeprav je po mnenju bralcev poetičnost opazna lastnost njene besedne ustvarjalnosti. Ker se nas knjižnice dotikajo z močnimi impresijami, ob 20. novembru, dnevu slovenskih splošnih knjižnic, vabljene v galerijo Knjižnice Litija v ponedeljek, 20. 11. 2017, ob 19. uri.

Madeira in Lizbona – botanični vrt sredi Atlantika

Madeira je pravi balzam za dušo in telo. Opišemo jo lahko kot velik botanični vrt sredi oceana s prijetno klimo skozi vse leto. Je otok spektakularnih pogledov, čudovitih sprehodov, subtropskega rastlinja. Ljudje so srečni in zadovoljni, hrana je lokalna in odlična. Ponuja dramatičen pogled z najvišjega klifa, druženje z delfini, raziskovanje vulkanskih jam in kopanje v naravnih bazenih ostankov lave. Na poti te ves čas spremlja jo naravni slapovi ter fantastični pogledi na obalo. O tem čudovitem biseru bo predavala Andreja Avberšek, v torek, 21. 11. 2017, ob 19. uri v Knjižnici Litija.

Literarni večer z Jožetom Sevljakom

Pesnik in pisatelj Jože Sevljak bo ob 75-letnici predstavil novo pesniško zbirko Na ramena mi sedajo ptice. Napisal je že več knjig za mladino in odrasle, v prostem času tudi ljubiteljsko sliko. Je član slovenskega društva pesnikov in pisateljev. Za svojo poezijo je prejel več nagrad. V zadnji pesniški zbirki gre za intimno soočanje pesnika s prehojeno življenjsko in umetniško potjo. Obenem bo predstavil še zbirko ajtioloških pravljic o nastanku Vač, ki so izhajale v reviji Galeb v Trstu. Literarni večer z Jožetom Sevljakom bo v torek, 28. 11. 2017, ob 19. uri v Knjižnici Litija.

Usnjarstvo v Šmartnem pri Litiji

Knjižnica Litija nadaljuje projekt Zgodbe šmarskih hiš. V letošnjem letu smo želeli raziskati kompleks nekdanje usnjarne v Šmartnem, ki je v različnih zgodovinskih obdobjih močno vplivala na življenje ljudi. Pri tem so nam pomagali nekdanji zaposleni, poznavalci stroke, zgodovinarji pa tudi institucije. Knjižnica Litija bo pripravila domoznanski pogovorni večer z razstavo Usnjarstvo v Šmartnem. Raziskovalno delo bo obrodilo 10 novih panojev k zbirki Zgodbe šmarskih hiš. Na panojih bodo dejstva o pomenu usnja, začetkih usnjarstva v Šmartnem, Knafličevih, o obdobju do leta 1968, po tem letu, o času po stečaju tovarne ... Obenem bodo na ogled predmeti iz zgodovine delovanja tovarne. Domoznanski večer Usnjarstvo v Šmartnem bo v četrtek, 30. 11. 2017, ob 19. uri v Knjižnici Šmartno.

Ta veseli dan kulture

Na Prešernov rojstni dan, 3. decembra, kulturne ustanove odpirajo svoja vrata in opozarjajo na pomembnost kulture v našem življenju. Osrednja Knjižnica Litija bo na nedeljsko dopoldne, 3. 12. 2017, odprta od 10. do 13. ure – v popoldanskem času pa bomo sodelovali pri odpiranju Rudnika Sitarjevec, in tako opozorili na pomen naše naravne in tehnične dediščine, ki je pomembno vplivala na razvoj kraja.

Andreja Štuhec in Aleksandra Mavretič

V Zavrstniku v drugi polovici 2017

Avtor članka: Bogomir Bučar

Spoštovane vaščanke in vaščani, bralke in bralci tega prispevka!

Čas nam uhaja med prsti. Od zadnjega mojega članka do danes je minilo že skoraj 10 mesecev leta 2017. Pa smo bili v tem času aktivni?

O prvih petih mesecih sem nekaj že zapisal, kar ste lahko prebrali v junjski številki, v tem članku pa bi rad povzel nekaj zanimivih dogodkov iz vasi Zavrstnik, ki jih je organiziralo oziroma so se zgodili pod okriljem Prostovoljnega gasilskega društva Zavrstnik.

Prvo julijsko soboto smo v našem društvu zapolnili z organizacijo velike vaše gasilske veselice. Ob dobri volji in nesebični podpori mojega soseda smo zopet imeli možnost dobre organizacije na tradicionalni način, kot se to zgodi v Zavrstniku. Letos smo z veselico celo presegli mejo, ki smo si jo želeli pod črto, ko naredimo zaključni račun. Tako smo lahko brezskrbno vsak po svoje odkorakali na bolj ali manj zaslužen dopust.

Preostalih trideset dni julija, avgusta in tudi kar lep del septembra smo namenili prostemu času in se gasilstvu nismo prekomerno posvečali. To pa ne drži popolnoma, ker se je kar nekaj naših članov skozi poletje udeležilo različnih tekmovanj, zato ne smem pozabiti omeniti tekmovanja na Padžu, od koder so naši člani prišli polni pozitivnih spominov in dobrih rezultatov. S sosednjim društvom iz Štangarskih Poljan

smo sodelovali tudi pri družabnih dogodkih in za zaključek avgusta izvedli društveno vajo in tako preizkusili našo pripravljenost ob koncu poletja.

Pred vrata sta se nam tako postavila september in oktober, oba s tekmovanji na nivoju zveze in regije. Najprej se je zgodilo tekmovanje mladih gasilcev, ki bi ga kmalu odplaknil dež deževnega dela septembra. Naša ekipa ni posegla po pokalih, imeli pa smo jo. Potem pa je prvi vikend meseca požarne varnosti postregel s članskih tekmovanjem. Letos so se naši člani izkazali in z obilico volje sestavili tako A kot tudi B mešano ekipo. Sama vaja je bila zelo zahtevna. Ekipa A je zasedla odlično četrto mesto, ekipa B pa je v sicer okrnjeni konkurenci zmagala. Za povrhu pa je še istega dne ekipa B zasedla tretje mesto na regijskem tekmovanju! Bravo dekleta in fantje zavrstniški!

Mesec požarne varnosti, ki ga počasi zaključujemo, pa smo izpolnili še s čiščenjem našega doma in organizacijo dneva odprtih vrat na dan volitev predsednika republike. Ob tej priložnosti smo tako razstavili slike preteklih parad in pomembnejših dogodkov, ki so si jih vaščanke in vaščani lahko ogledali v dvorani našega doma.

Tako sem na kratko opisal dogodke drugih petih mesecev leta 2017, ki so se predvsem meni zdeli pomembni. Kakšno sliko o njih pa si lahko ogledate tudi na spletni strani našega društva: www.pgdzavrstnik.si.

Za konec naj vam zaželim, da vam preostala dva meseca tega leta ne mineta prehitro in da čim več vašega časa namenite tistim, ki jih imate radi. Ne pozabite tudi na gasilke in gasilce ter jih imejte radi tudi takrat, ko ne potrebujete njihove pomoči.

HVALA IN NA POMOČ!

PGD Kostrevnica na vrhu države, tokrat dvakrat!

Avtorica članka: Katja Kotar

V soboto, 16. 9. 2017, smo se z ekipo mladincev, za katero so tekmovali Benjamin, David in Nik, ter ekipo pripravnic, ki so jo sestavljale Laura, Teja in Leja, odpravili proti Gorici pri Slivnici, kjer je potekalo Državno tekmovanje v orientaciji.

Ker je bilo vreme zelo slabo, so bile razmere težke, k temu pa je prispevala tudi trema pred nastopom. Po prijavi na komisiji A sta sledili za pripravnice vaja

postavitve orodja za vajo z motorno brijalno, za mladince pa vaja z vedrovko. Pripravnice so vajo opravile boljše od ostalih ekip in se nato podale na progo. Pri mladincih pa se je zalomilo, saj si je Nik med vajo poškodoval prst na nogi in smo ga morali kar dobro obvezati, da se je ekipa potem lahko spopadla s progo. Vaje na progi sta obe ekipi opravili odlično, tudi pretekli sta progo hitro, kar nam je vlilo upanje na najboljši izid. Po težkem čakanju na razglasitev je le napočil čas resnice. In zgodilo se je! Z obema ekipama smo osvojili naslov državnih prvakov! Z vso požrtvovalnostjo, delom in potrpljenjem nam je le uspelo, in to pri obeh ekipah z veliko prednostjo. Veselje je bilo nepopisno, tudi po vrnitvi v Kostrevnico, kjer so zmagovalcem sokrajani pripravili slavnostni sprejem, gasilci pa so jih počastili s curki.

In še enkrat: bravo fantje in dekleta! ČESTITAMO!

Nov gasilski dom z večnamensko dvorano na Primskovem

Avtor članka: Rudi Bregar

Članice in člani PGD Primskovo so 13. avgusta organizirali gasilsko parado in ob tem odprli povsem nov gasilski dom.

Gasilci in gasilke so se zbrali na Kopačiji, od koder je gasilski ešalon pod poveljstvom poveljnika PGD Primskovo krenil proti novemu gasilskemu domu. Na častni tribuni tik pred gasilskim domom so bili poleg gasilskih funkcionarjev in predstavnikov lokalne skupnosti tudi dr. Milan Brglez, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, podžupan občine Šmartno pri Litiji, predstavnik Gasilske zveze Slovenije, Gasilske zveze Šmartno pri Litiji ter gasilci in gasilke iz sosednjih PGD, iz PGD v okviru GZS Šmartno pri Litiji in iz pobrateneega PGD Nova Štifta.

V okviru slovesne prireditve pod šotorom pri gasilskem domu so pripravili krajši kulturni program, podeljene so bile plakete zlatim donatorjem pri gradnji, prisluhnili pa smo tudi nagovorom gostov. V okviru

Foto: Špela Zupančič

prireditve je gasilski dom v spremstvu gasilcev in predstavnikov lokalne skupnosti slovesno odprl dr. Milan Brglez, predsednik Državnega zbora Republike Slovenije. Sledil je blagoslov novega gasilskega doma, ki ga je opravil domači župnik, msgr. Jože Hauptman.

Dr. Milan Brglez je v nagovoru med drugim dejal.

»Gospo in gospodje, ko danes predajamo v uporabo nov gasilski dom, ne predajamo v uporabo samo stavbe, ampak tudi in predvsem širimo duha in vrednote vseh vas, gasilk in gasilcev. To so, kot rečeno, vrednote solidarnosti, človekoljubnosti, sopomoči, požrtvovalnosti, pa tudi vrednoti smelosti in drznosti. Slednje potrjujete s tem, da ste v le treh letih postavili sodoben gasilski dom, na katerega je poleg Primskovega

lahko ponosna celotna Slovenija.«

Po slovesni prireditvi so domači gasilci in gasilke vse donatorje in goste pogostili s pravim gasilskim golažem, vsi donatorji pa so prejeli zahvalo za pomoč pri gradnji gasilskega doma. Po slovesnosti so nadaljevali s tradicionalno gasilsko veselico.

Težko je najti besede, s katerimi bi se primskovski gasilci zahvalili za vso pomoč pri gradnji gasilskega doma, za pomoč pri organizaciji brežhibne protokolarnе prireditve in za množično udeležbo na prireditvi. S široko pomočjo mnogih so v dobrih treh letih zgradili prek 200.000 € vreden objekt, ki izpolnjuje dolgoletne želje primskovskih gasilcev, hkrati pa so zgradili tudi večnamensko dvorano, ki bo namenjena za nadaljnji razvoj dejavnosti na Primskovem nasploh.

Nova podoba gasilskega doma Vintarjevec

Avtor članka: Janez Simončič, predsednik PGD Vintarjevec

V Prostovoljnem gasilskem društvu Vintarjevec v letošnjem letu obeležujemo okroglo 30. letnico uspešnega delovanja. V mesecu maju smo ob tej priložnosti organizirali svečano proslavo z gasilsko parado in veselico, izdali brošuro o delovanju društva v preteklih letih ter poklonili zahvale vsem zaslužnim članicam in članom, ki so v teh letih veliko pripomogli k razvoju društva in kraja.

V zadnjem obdobju smo ponosni predvsem na naslednje pridobitve našega društva: kupili smo novo gasilsko vozilo GVGP-1, rabljen GVM-1 in avtomobilsko prikolico, ki vsebuje vso najnujnejšo opremo za posredovanje pri intervencijah. Opravili smo tudi nekaj nujno potrebnih adaptacij v gasilskem domu. Letos januarja smo na občnem zboru PGD Vintarjevec, ki se ga je udeležil

Foto: Blaž Jerman

tudi župan občine Šmartno pri Litiji, g. Rajko Meserko, razpravljali o možnostih zamenjave stavbnega pohištva ter o obnovitvi fasade. Z županovo podporo projektu smo sprejeli sklep, da uresničimo naše večletne sanje in dom adaptiramo z novo fasado. Med prejetimi ponudbami smo izbrali najugodnejšega izvajalca za zamenjavo oken – podjetje Kramberger Uroš s. p., izdelavo fasade pa smo zaupali podjetju PVP d. o. o.

Ob zaključku uspešnega projekta se iskreno

zahvaljujem za finančno podporo vsem krajanom in krajanom, Občini Šmartno pri Litiji, Gasilski zvezi Šmartno pri Litiji, podjetjem: Šuštar Trans d. o. o., Trgograd d. o. o., Saint-gobain gradbenimi izdelki d. o. o. (WEBER-DEMIT), PVP d. o. o., Martin Grom s. p., Marjan Jereb s. p. in vsem ostalim zvestim sponzorjem.

Še enkrat najlepša hvala vsem in naj ostane vaša dobrota v srcih še mnogo let.

Z gasilskim pozdravom, NA POMOČ!

Uspešno tekmovalno leto za PGD Šmartno

Avtor članka: PGD Šmartno

Gasilska tekmovanja so za gasilce pomemben del strokovne vzgoje, saj se gasilci skozi vaje za tekmovanja pripravljajo in usposablajo za svoje osnovno poslanstvo. Ob pomoči in reševanju se soočajo z zahtevnim delom, ki terja visoko izurjene in psihofizično dobro pripravljene gasilce. Na podoben način pripravljamo tudi gasilsko mladino. Gasilska mladinska tekmovanja so prav tako organizirana z namenom usposabljanja in strokovnega izobraževanja mladih za kasnejše delo na področju gašenja in reševanja.

Mladina PGD Šmartno se je v letošnjem letu bolj ali manj uspešno udeležila vseh tekmovanj v organizaciji naše zveze in regije. Za las so nam iz rok spolzele uvrstitve na višja mesta in posledično tudi udeležbe na državnih tekmovanjih. Vseeno so se državnih tekmovanj uspešno udeležile in posegle tudi po najvišjih mestih ekipe ostalih društev v zvezi. Za vse uspehe in osvojene pokale jim iskreno čestitamo. V marcu je naša ekipa pripravnikov na občinskem kvizu osvojila peto mesto. Ena ekipa pionirjev je osvojila deseto mesto, druga ekipa pionirjev pa je bila tretja. Ta ekipa se je uvrstila na regijski kviz in tam osvojila šesto mesto. Na občinski orientaciji, ki je bila maja na Libergi, je ekipa pripravnikov osvojila nevhvaležno četrto mesto. Ena ekipa pionirjev je osvojila deseto mesto, druga pa se je uvrstila na odlično drugo mesto in si prislužila udeležbo na regijski orientaciji, na kateri je osvojila

la deseto mesto. Na tekmovanju v gasilsko športnih disciplinah, ki je bilo septembra, je ekipa pionirjev z malo športne smole osvojila četrto mesto.

Članice in člani PGD Šmartno so sodelovali na kar nekaj tekmovanjih. Najprej je ekipa članic A na tekmovanju v spajanju sesalnega voda – SSV v Žažarju osvojila enaindvajseto mesto, na finalnem tekmovanju v Šmartnem je bila petnajsta. Na jesenskem občinskem tekmovanju v gasilsko športnih disciplinah smo sodelovali z ekipo članic A in ekipo članov A. Obe ekipi sta si v celoti podredili konkurenco in osvojili prvi mesti ter se uvrstili na regijsko tekmovanje. Na regijskem tekmovanju je ekipa članic osvojila odlično drugo mesto, člani pa so ponovno dominirali in domov odnesli pokal za prvo mesto. S temi odličnimi rezultati sta se obe ekipi uvrstili na državno tekmovanje, ki bo prihodnje leto.

V sklopu tekmovanj smo zelo ponosni tudi

Ekipe članic in članov A po občinskem in regijskem tekmovanju

na naša člana Metko in Erika, ki sta tudi letos pokazala odlično pripravljenost na tekmovanju gasilskih dvojic – Fire Combat. Skupno sta se udeležila šestih tekmovanj, od tega pet za državni pokal. Njune predstave so bile odlične. V kategoriji mešanih dvojic sta osvojila eno peto, eno tretje, dve drugi in dve prvi mesti. V skupni razvrstitvi sta na tekmovanjih za pokal Gasilske zveze Slovenije le za las oziroma sedem sekund zgrešila najvišjo stopničko in tako osvojila odlično drugo mesto. V našem društvu imamo tako državna podprvaka v mešani kategoriji gasilskih dvojic.

Vsem omenjenim za odlične dosežke iskreno čestitamo, za prihodnost pa upamo, da tekmovalna tradicija v našem društvu ne zamre.

Gasilska tekmovanja gasilce povezujejo in izobražujejo, zato računamo, da bodo ekipe našega društva tudi v prihodnje na posebno mesto v gasilskem domu prinašale svetleče pokale. S sodelovanjem na tekmovanjih bomo tako še naprej skrbeli za našo pripravljenost in usposobljenost. Čestitke!

Praznična ustvarjalna delavnica za otroke

Avtor članka: Društvo Laz

Dragi otroci in mladi!

Društvo Laz vabi vse zainteresirane otroke na ustvarjalno delavnico, ki bo potekala **25. novembra 2017, ob 15. uri, v gasilskem domu v Jablanici.** Izdelovali bomo adventne venčke in voščilnice.

Veselo vas pričakujejo vaše animatorke: Maja, Barbara in Nina.

Svojo udeležbo potrdite do 20. 11. 2017 na telefonsko številko 031 202 977 (Maja) ali na elektronski naslov maja.borisek97@gmail.com.

Pridite, zabavno bo!

Dejavnosti Društva upokojencev Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Boris Žužek

V začetku oktobra smo s prostovoljci iz Zasavja, ki sodelujejo v projektu Starejši za starejše, ponovili majski izlet v Sveto Trojico in si tokrat v mnogo lepšem vremenu kot takrat ogledali domačijo Mili Mir v Trojici in obiskali tudi Perujko inkovskega porekla, ki živi z družino v Kunovi pri Cerkvenjaku.

Tokrat nas je bilo 79 iz društev upokojencev Šmartno, Gabrovka, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Dol pri Hrastniku in Radeče.

V istem mesecu smo izvedli tudi dva rekreacijska pohoda v bližnjo okolico, in sicer Šmartno-Riharjevec in Šmartno-Slatna-Zagorica-Šmartno.

V drugi polovici oktobra smo bili na celodnevem izletu, s katerim smo vrnili obisk našemu domačinu, g. Lojzetu Hostniku, ki je za nas maševal v juniju v romarski cerkvi na Zaplazu. Bilo nas je 31. Pričakal nas je v Radomljah in skupaj smo se zapeljali v Vranjo Peč nad Kamnikom, kjer je imel najprej sveto mašo, ki so jo obogatili organistka Marija Celestina in pevci. Po njej nam je v obnovljenem župnišču pripravil zakusko. Ko smo se vračali v dolino, smo se ustavili še v Zgornjih Palovčah, kjer smo si ogledali staro BUDNARJEVO DOMAČIJO, ki je spremenjena v muzej. Potem smo obiskali župnijsko cerkev na HOMCU, kjer nas je pozdravil predsednik tamkajšnjega kulturnega društva, ki se imenuje po svetovno znanem opernem pevcu – domačinu Josipu GOSTIČU. Seznanil nas je z zgodovino kraja, lepo obnovljeno cerkvijo, ki smo si jo tudi ogledali, in z vsakoletnimi slovesnostmi, ki jih vsako leto v Gostičev spomin pripravita ljubljanska in zagrebška opera.

Po ogledu teh znamenitosti smo se mimo Kamnika in skozi Cerklje zapeljali še do gradu Strmol, ki je zdaj protokolar- ni objekt, in si ga ogledali. Druženje smo v izredno lepem in sončnem vremenu sklenili v Radomljah, v gostišču Pri zlati kaplji, kjer smo imeli kosilo, nato pa smo se poslovili od našega gostitelja in se odpeljali proti domu.

Vabilo na kulinarični dogodek »Dobrote Jablaniške doline«

Avtor članka: Organizacijski odbor dogodka »Dobrote Jablaniške doline«

Spoštovani,

ker je ohranjanje kulturne dediščine pomemben cilj Društva za razvoj podeželja LAZ, smo se ponovno odločili, da spodbudimo krajanje in okoličane k napredku v izdelovanju in doseganju boljše kakovosti živilskih proizvodov, ki so značilni tako za Jablaniško dolino kot tudi bližnjo okolico.

V ta namen bomo v nedeljo, 26. novembra 2017, ob 17. uri v gasilskem domu v Zgornji Jablanici organizirali dogodek »Dobrote Jablaniške doline«.

Program prireditve:

- Ob 17.00 se nam pridružite na poučnem predavanju, ki ga bo izvedla Mateja Tea Dereani, ki se že 20 let ukvarja z raziskovanjem hrane in njeno pripravo. Mateja vodi delavnice za restavracije, kuharje, vodje prehrane v vrtcih in šolah. Na predavanju bomo izvedeli, kako preventivno poskrbimo za svoje zdravje. Pogledali bomo, katere so oblike shranjevanja hrane (vlaganje, fermentiranje ...). V okviru tega bomo pogledali tudi nekaj preprostih receptov za vlaganje.
- Nagovor članice ocenjevalne komisije, odgovorne za štrkeljce in zeliščno žganje.
- Razglasitev rezultatov strokovnega ocenjevanja in podelitev priznanj.
- Ogled razstave in degustacija vzorcev.

Vljudno vabljeni!

Štefanovo srečanje – 26. 12. 2017

Avtor članka: Društvo Laz

Tudi letos ste ob koncu leta lepo vabljeni na srečanje krajanov Jablaniške doline, ki bo v torek, 26. decembra, s pričetkom ob 14.00 v gasilskem domu v Zgornji Jablanici. Poskrbeli bomo za veselje vseh generacij. V uvodu bomo nasmejali odrasle, nato pa še najmlajše.

Po zaključku programa ste vsi vabljeni, da se vključite v družabni del programa. Letos si želimo več druženja. Menimo, da darila resnično niso vse, ampak so pomembni tudi trenutki druženja, za katerega med letom ni veliko priložnosti. Rezervirajte si čas in se nam pridružite tudi po zaključku prireditve!

Člani Društva Laz bodo poskrbeli za sladke dobrote in pijačo, ki vas bo ogrela.

Program za otroke bo sofinancirala Občina Šmartno pri Litiji, organizator je Društvo Laz.

Potek Štefanovega srečanja:

- 14.00–15.00: Komedija za odrasle
- 15.00–15.15: Nastop ŽPZ Laz
- 15.20–15.50: Jablaniški mladi talenti se predstavijo
- 16.00–16.30: Predstava za otroke Moj

prijatelj, dobri mož v izvedbi gledališča Smejček

- 16.30–17.00: Prihod dobrega moža
- od 17.00 naprej: Druženje in pogostitev za mlade in malo manj mlade (palačinke, pečena jabolka z nadevom, čaj, kuhanček in še kaj)

Kotički v Domu Tisje

Avtorica članka: Renata Ozimek

Ustvariti dom čim bolj domač, topel, prijeten in lep tako za bivanje kot za delo je želja vseh zaposlenih. Zavedamo se, da vsa čustva zelo močno vplivajo na človeka. Naš namen je vzbuditi stanovalcem le pozitivna čustva, jih spodbuditi k predstavljanju prijetnih situacij in jih nevede pripraviti do smehljaja in boljšega počutja. V ta namen smo v preteklih mesecih skupaj s stanovalci uredili prijetne kотиčke, ki spominjajo na različne včasih zelo cenjene poklice in obrti. Mnogi stanovalci se zelo radi spominjajo lepih trenutkov. Kottički jim omogočajo obujanje teh spominov.

Zelo cenjen je bil poklic šivilje ali krojača, ko so na šivalnih strojih »Singer« izdelovali kvalitetna oblačila. Znan slovenski pregovor pravi, da obleka naredi človeka, kar se je že v preteklosti izkazalo za resnično, saj so ljudje obleko začeli pojmovati kot statusni simbol. Šivilje in krojači so se svojega znanja sprva naučili tako, da se je znanje prenašalo iz roda v rod. S tem so se spodbujali ustvarjalnost, delavnost in znanje. Kottiček se nahaja v zimskem vrtu, kjer stanovalci

pri svojem delu (kot aktivnostjo delovne terapije) koristijo dar naravne svetlobe. Na enotah Grajske gospe in Zarja sta s skupnimi močmi nastali »okni v svet«, ki nas prepuščata domišljiji. Svet občudujemo z različnih obzorij, ko mi gledamo v svet in ko svet pokuka k nam.

Za namen topline in domačnosti smo v gradu izdelali čajnico, iz katere vedno lepo diši po čudovitem vonju sveže nabranega in posušenega domačega čaja iz domskega zeliščnega vrta. Znano je, da aromaterapija

pija deluje na podzavest in tako blagodejno vpliva na počutje stanovalcev.

Stanovalec, gospod Darko Kotar, je izdelal leseno skulpturo in jo podaril domu. Z ureditvijo kottička Bohkov kot omogočamo stanovalcem krepitev duhovnega zdravja. Na enoti Lokvanj imamo pisarniški kottiček. To je prostor za lepo besedo, kjer lahko na star pisalni stroj svoje znanje, izkušnje in spomine stanovalci zapišejo na papir. Stanovalka, gospa Marinka Mali, je v ta namen napisala pesem z naslovom: Bele niti. Tu v sodelovanju s Knjižnico Litijo potekajo tudi mesečne bralne ure.

Ročno pranje perila je nekoč oblikovalo vsakdanje življenje. Na enoti Zarja smo v ta namen postavili kottiček Perišče. Ta nas popelje v stare čase in nam prikaže, kako so naše babice skrbele za zdravje in čistočo družine.

Upamo, da nam bo v prihodnje uspelo stanovalcem še bolj približati domačnost in toplino ter spomine na stare čase, saj so nam njihovo zadovoljstvo, sreča in nasmeh na obrazu največja zahvala.

Mrmrati Bacha, šepetati Bacha

Avtor članka: Uroš Pušnik

Pod omenjenim naslovom se je v petek, 13. oktobra zvečer, v šmarski župnijski cerkvi odvijal koncert mednarodne zasedbe Nexus Baroque. Leta 2012 sta ustanovitelja ansambla Nexus Baroque združila peterico mladih z namenom, da bi baročno glasbo poslušalci slišali na drugačen in nov način.

Prav preko latinske besede nexus, ki pomeni povezava, poudarjajo prav povezavo med preteklostjo in sedanjostjo, ko glasbo iz preteklosti prinašajo v današnji čas, svojo medsebojno povezavo na odru ter povezavo med njimi in občinstvom. Temelji dobre glasbene izobrazbe članov ansambla omogočajo zgodovinsko natančen pristop in spoštovanje do baročne glasbe. Julia Andres in Yeuntae Jung na kljunasti flavti, Amandine Affagard na baročni lutnji ter Hyngun Cho na violončelu in Camille Ravor na čembalu so se nam ta večer predstavili z deli Johanna Sebastiana Bacha, ki ga poznamo kot nemškega baročnega skladatelja in glasbenika. Njegov repertoar obsega na stotine sakralnih in posvetnih kantat, pasijone, motete, oratorije in latinsko cerkveno glasbo, ki jo lahko slišimo širom sveta. Ansambel Nexus Baroque nam predstavlja Bachova vokalna dela – arije, korale in recitale brez besed – samo instrumentalno. Že iz življenja umetnika nam je znano, da je sam vokalno glasbo večkrat priredil v instrumentalno glasbo. S svojimi izvedbami ansambel Nexus Baroque vedno znova dokaže, da lahko lepoto

Bachovih del prepoznamo celo brez besed. Okoli 80 poslušalcev nas je ta večer prisluhnilo glasbi na malce drugačen način. Po eni

strani smo bili prevzeti nad mogočnostjo po drugi strani pa nad zasanjanostjo bogatega glasbenega baročnega izročila.

Ekskurzija v Posočje v okviru projekta Povežimo Slovenijo

Avtorica članka: Veronika Jesenšek, predsednica OO SLS Šmartno pri Litiji

V soboto, 7. 10. 2017, smo ponovno organizirali ekskurzijo za člane in simpatizerje SLS s področja delovanja občinskih odborov Šmartno pri Litiji in Litija. Navsezgodaj smo napolnili avtobus, ki nas je odpeljal na pot obujanja spominov.

Ob stoletnici legendarnega preboja soške fronte smo se odpravili v Posočje, podoživljat zgodovino, ki je bila pomembna tudi za slovensko narodnostno mejo, zgodovino nepotrebnih žrtev in nepopisnega trpljenja narodov Evrope, hkrati pa smo v čudovitem jesenskem dnevu občudovali dolino rek Soče in Koritnice. Naš prvi postanek je bil v dolini Tamar, kjer smo si ogledali lepo urejen smučarski center s številnimi skakalnicami, hkrati smo se ogreli s čajem in pomalicali. Pot smo nadaljevali po slikoviti dolini, s pogledom na s soncem obsijane planine, mimo Trbiža, Predela in do Loga pod Mangartom. Tam smo si ogledali posledice velikega plaz, ki je v letu 2000 povzročil ogromno materialno škodo in izgubo sedmih človeških življenj.

V Logu pod Mangartom nas je pozdravil naš gostitelj, predsednik OO SLS Bovec, Gregor Rupnik, ki nam je skupaj z lokalnim vodnikom, ki je bil oblečen v vojaško uniformo iz prve svetovne vojne, razkazal najbolj urejeno vojaško pokopališče in nam nazorno predstavil dogodke iz prve svetovne vojne. Naš naslednji postanek je bil pri trdnjavi Kluže, kjer smo občudovali globoko korito reke Koritnice, nato je sledil sprejem, na katerem so nas postregli s prigrizkom. V trdnjavi so nam člani lokalnega Društva 1313 pripravili presenečenje s predstavo, ki je ponazorila življenje vojakov na soški fronti. Zatem smo si ogledali muzej na prostem Ravelnik, kjer je bila prva obrambna linija avstroogrške vojske in kjer so še dobro vidni rovi in jarki, ki so služili obrambi pred italijanskimi vojaki. Ravno letos v oktobru

mineva sto let od legendarnega preboja avstroogrške vojske, ki je s pomočjo plina pregnala italijanske vojake daleč čez Kanin na italijansko ozemlje.

Sredi dneva smo imeli v Bovcu kosilo, na katerem je vse udeležence ekskurzije nagovoril tudi bovški župan Valter Mlekuž, sledil je pozdrav litijskega župana Francija Rokavca in podžupana občine Šmartno pri Litiji, Srečka Vavtarja.

Po kosilu smo si ogledali še cerkev Marijinega vnebovzeta v Bovcu in idilično dolino Lepene. Potem smo nadaljevali pot proti Kobaridu, kjer smo si ogledali mlekarški muzej z degustacijo v Mlekarni Planika.

Nočilo se je že, ko smo zapuščali čudovito dolino Soče, in čakala nas je še dolga pot proti domu. Ob slovesu smo bili enotnega mnenja, da s podobnimi srečanji še nadaljujemo, da bomo odkrivali lepote naše lepe in zanimive dežele.

V deželi krasni smo doma

Avtorica članka: Anica Resnik

V petek, 29. 9. 2017, se je v dvorani osnovne šole v Gabrovki »zgodila« prireditev z naslovom V DEŽELI KRASNI SMO DOMA, in sicer v organizaciji KUD Fran Levstik Gabrovka.

Prav polno dvorano poslušalcev in gledalcev se je na prvi kulturni prireditvi v novi sezoni odvijala prav posebna zgodba. Čarobna zgodba petja, plesa in modrosti iz zakladnice naših prednikov. Zgodba, ki so jo sooblikovale skupine različnih generacij, iz različnih krajev. Prav vsem pa je skupno to, da jim na prav poseben način diši že skoraj pozabljena kulturna dediščina in obujanje le-te. Seveda z željo, da jo predstavijo mladim, najmlajšim, da jo spoznajo, starejšim, da se nanjo ponovno spomnijo.

Naslovno pesem spevoigre V deželi krasni smo doma so zapeli člani Mešanega pevskega zbora Zvon iz Šmartnega pri Litiji. Prav njihova dirigentka Marija Celestina je bila in je gonilna sila tega projekta. V nadaljevanju je nastopila Folklorna skupina Javorje – Manca, Franci in Davor. Seveda so svoj del venčku dodali tudi pevci Mešanega pevskega zbora Zvon. Ob spremljanju prireditve smo tako lahko podoživljali zgodbe staršev in starih staršev, obujali svoje spomine, podoživljali lepe in vesele trenutke svojega življenja. Nastop so pevci zaključili s pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje. In seveda navdušili vse prisotne.

Dunje Gorišek Simončič. Na harmoniki jih je spremljal Pavle Kokalj.

Med nastopajočimi smo lahko pozdravili tudi naše mlade pevce, učenke in učence pevskega zbora OŠ Gabrovka. Pod vodstvom dirigentke Polone Kukovica so nam zapeli prvo pesem spevoigre.

Pevke domačega ženskega zbora so pod vodstvom Irme Hostnik v nadaljevanju predstavile žensko plat življenja nekoč. Fantovsko vasovanje, veselo druženje pa kvintet vrlih fantov – Luka, Tomaž, Matej, Marko in Vid. Na klavirju je nastopajoče spremljala domačinka Tina Logar.

Venček pesmi je zasnovan kot zgodba o dveh zaljubljenih, ki skupaj s prijatelji prikazujeta ljudske običaje. Melodije so z besedo povezovali člani Folklorne skupine Javorje – Manca, Franci in Davor. Seveda so svoj del venčku dodali tudi pevci Mešanega pevskega zbora Zvon.

Ob spremljanju prireditve smo tako lahko podoživljali zgodbe staršev in starih staršev, obujali svoje spomine, podoživljali lepe in vesele trenutke svojega življenja. Nastop so pevci zaključili s pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje. In seveda navdušili vse prisotne.

Praznovali smo 50-letnico valet

Avtorica članka: Katarina Kragelj

Junija je minilo 50 let, odkar smo učenke in učenci 8. a in 8. b zaključili šolanje na Osnovni šoli Šmartno. V obeh razredih nas je bilo 39, ker so takrat učenci obiskovali osemletno šolanje tudi na podružničnih šolah. Kar nekajkrat smo se že srečali od takrat, a tokratno druženje je minilo v prav posebnem vzdušju.

Pred šmarsko šolo smo se zbrali v petek, 20. 10. 2017, popoldan, v zelo lepem številu. Vsak, ki je prišel, je bil deležen pristrčne dobrodošlice. Z nekaterimi se nismo videli zelo dolgo, med njimi je bil tudi sošolec, ki ga nisem videla od naše valet. Razveselili smo se naših razrednikov, gospoda Borisa Žužka in gospe Slave Obradovič. Ravnatelj OŠ Šmartno pri Litiji, gospod Albert Pavli, nas je popeljal po šoli, nam predstavil delovanje šole danes. Bilo je zanimivo, saj se je stavba od takrat, ko smo jo zapustili mi, zelo spremenila. Odšli smo tudi v razred, kjer smo bili v 8. razre-

du. Imeli smo čisto pravo razredno uro, si ogledali slike s pomočjo računalnika in ugotavljali, da imamo precej slik, čeprav se v tistih časih nismo veliko slikali. Sprehodili smo se po Šmartnem, dan pa zaključili z večerjo v bližnjem gostišču. Obujali smo spomine, se spomnili prijetnih stvari, pa tudi tistih, manj prijetnih. Odraščali smo v drugačnih časih, a imeli smo se lepo in

skupnih doživetij imamo zelo veliko. Ni manjkalo smeha, pa tudi ne tihe otožnosti ob zavedanju, da čas prehitro beži. Spomnili smo se tudi dragih sošolcev, ki jih, žal, ni več med nami. Poslovili smo se z obljubo, da se srečamo drugo leto, in upamo, da se nam bo pridružil še kdo od sošolcev, ki smo ga letos pogrešali.

Noč čarovnic na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Joži Vovk, direktorica JZB

Na zadnji oktobrski dan je na gradu Bogenšperk potekalo tradicionalno dogajanje ob noči čarovnic.

Jesensko dogajanje, povezano s praznovanjem ob noči čarovnic, se je iz angleško govorečih dežel hitro razširilo tudi v naše kraje. To leto je bogenšperška noč čarovnic na grad privabila rekordno število obiskovalcev, ki so lahko na ustvarjalnih delavnicah izdelovali čarovniške klobuke in palice, lanterne, slikovite pobarvanke ter vrsto umetniško izrezljanih buč. Najbolj glasne čarovnice in čarovniki so v začarani kleti, ki so jo tudi to leto začarali mladi iz Mladinskega centra Litija, tekmovali v »najboljšem čarovniškem kriku«, za zanimive obrazne maske pa so poskrbela dekleta na delavnici poslikave obraza. Na vodenem ogledu so obiskovalci gradu podrobneje spoznavali

Valvasorjev čas v luči vraž, magije in verovanja v čarovnice, o katerih je Valvasor v svoji Slavi vojvodine Kranjske tudi veliko pisal. Ko se je noč spustila na grad, smo izbrali »Najčarovnico Bogenšperško« in razglasili najlepše izrezljano bučo. Za staro in mlado je Družinsko gledališče Kolenc odigralo predstavo Zaljubljeni Peterček, čarovniške veščine pa je zbranim predstavil priznani čarodej Sam Sebastian. Pestrost večera je z živahnimi ritmi dopolnil trio Nafasi ter ponudniki na grajski tržnici. Za sodelovanje pri organizaciji tega dogodka se najlepše zahvaljujemo Občini Šmartno pri Litiji, MC Litija, KUD Vajkard ter PGD Kostreznica.

Tri desetletja Levstikove poti in pohod prav na Martina

Avtor članka: Rudi Bregar

Letošnje poletje je minilo 30 let, odkar smo tisto poletje začeli s pripravami na pohod iz Litije do Čateža, tedaj še po planinski poti skozi Primskovo. Letošnje popotovanje po Levstikovi poti je bilo že 31. po vrsti in je bilo prav na Martina, v soboto, 11. novembra 2017, s startom med 6. in 9. uro na Levstikovi ulici v Litiji in ob kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji.

Za tridesetletno življenjsko delo v športu je Rudi Bregar letos prejel najvišje državno nagrado na področju športa, še posebej pri razvoju projektov Levstikove poti. Pohod je potekal po ustaljenih poteh, vse podrobnosti o pohodu pa si lahko preberete na naslovu www.levstik.si, na katerem se objavljajo aktualne informacije o pripravah in izvedbi pohoda.

Šmarčani do prve zmage v ligi NLB

Avtor članka: RD Herz Šmartno

Do konca oktobra je bilo v ligi NLB odigranih sedem tekem. Sama liga se je pokazala za zelo izenačeno, do prve zmage pa je prišla tudi šmarska ekipa Herz Šmartno. Domači trener Filip Gradišek še vedno nima na voljo vseh igralcev, že nekaj časa je odsoten Jaka Avsec, operacijo rame pa je prestal Žan Pregelj, ki bo odsoten dlje časa.

Sedmega oktobra je bilo na vrsti gostovanje v Mariboru. Domača ekipa RK Maribor Branik je bila že pred tekmo nesporni favorit. Ekipa Herz Šmartno zaradi poškodb in bolezni še vedno ni kompletna. Domačini so dobro začeli ter vodili skozi celoten prvi polčas, obramba Šmartnega je bila preslaba, saj so ponovno do polčasa prejeli kar 21 zadetkov. V drugem polčasu pa popolnoma drugačen začetek, Šmarčani so odigrali nekaj odličnih minut ter se približali na zadetek zaostanka pri 21 : 20 ter 22 : 21. Potem pa je na "sceno" stopil domači vratar Marin Đurica, ki je praktično zaklenil domača vrata. Šmarska ekipa je prihajala do priložnosti, ampak domači vratar je v drugem polčasu branil odlično. Razlika se je vztrajno višala v domačo korist ter na koncu znašala visokih devet zadetkov razlike. Končni rezultat 35 : 26.

V soboto, 14. oktobra, smo spremljali domačo tekmo. V Dvorani Pungrt, kjer sta se pomerila RD Herz Šmartno in RD Urbanscape Loka, so gledalci videli izjemno napeto tekmo, na kateri so gostje večji del tekme držali prednost pred Šmarčani. Na koncu pa so v zadnjih sekundah tekme domači vendarle prišli do preobrata in tako tudi do svoje prve prvoligaške zmage. V prvem polčasu so Šmarčani do 15. minute še parirali razigranim gostom, potem pa so gostje izkoristili nekaj napak domačih in na polčas odšli s prednostjo 16 : 12. V drugem polčasu so domači zaostri svojo igro v obrambi in v 57. minuti prvič prišli do izenačenja. Dve minuti pred koncem tekme je Loka ponovno povedla, nato pa so domači po ponovnem izenačenju in zadetku Matevža Kunsta v zadnjih sekundah tekme prišli do prve zmage v prvi ligi. Končni rezultat: 30 : 29.

Trener domačih, Filip Gradišek, je bil po tekmi razumljivo navdušen. »Prikazali smo izvrstno tekmo, predvsem s čvrsto obrambo, kar smo se tudi dogovorili v garderobi. Naš načrt je bila disciplinirana igra v napadu in čim bolj čvrsta in povezana obramba. V prvem polčasu nam to ni uspelo tako, kot smo se dogovorili, in smo naredili tudi

nekaj tehničnih napak, kar je tekmeec znal izkoristiti, pa tudi napade smo zaključevali nekoliko brezglavo,« je poudaril Gradišek in dodal, da so v drugem polčasu z disciplino v napadu in še bolj strnjeno obrambo prikazali eno boljših tekem v letošnji sezoni. »Pokazali smo, da smo lahko konkurenčni vsakemu tekmeecu, če se tekme lotimo s takim pristopom kot danes, torej da na igrišču pustimo srce, pokažemo borbo in predvsem, da zraven tudi uporabimo glavo.« Kapetan gostov, Matija Vrbinc, je po tekmi čestital tekmeccem za zmago, vzrok za poraz pa vidi v tem, da »je ekipa Urbanscape Loke mlada in neizkušena, zato ni znala zaustaviti naleta Herz Šmartnega v drugem polčasu. Iz takih porazov se moramo tudi nekaj naučiti ter še bolj zavzeto trenirati.«

V soboto, 21. oktobra, se je šmarska ekipa na gostovanje v Ribnico odpravila brez poškodovanega Jake Avsca, ki še ni nared za igro. Domača ekipa Ribnice je tekmo začela bolje ter povedla s 5 : 1. Po minuti odmora gostujočega trenerja Filipa Gradiška se je ekipa Herz Šmartnega zbrala in nadaljevala z boljšo igro. Do polčasa je uspela razliko znižati na 13 : 11. V drugem delu smo gledali zanimivo tekmo, domača ekipa ni uspela narediti občutne razlike, borbena ekipa Šmartnega je bila blizu. Za kakšno presenečenje je zmanjkalo nekoliko

zbranosti, v domačih vratih je tudi odlično branil Jošt Perovšek, odlično pa je branil tudi šmarski vratar Midhad Muratović. Na koncu vseeno zmaga domače ekipe Riko Ribnica, ki sodi tudi v ožji krog favoritov za prvo mesto po rednem delu prvenstva, z rezultatom 28 : 24.

V polnem teku je tudi prvenstvo mlajših selekcij. Sezono so dobro začeli mladinci, ki so trenutno brez poraza na prvem mestu 2. državne lige JUG. Kadeti so po slabem začetku našli pravo formo ter igrajo iz tekme v tekmo bolje. Prebili so se na 3. mesto skupine JUG, ki jim omogoča kvalifikacije za polfinalno ligo. Starejši dečki A prav tako zasedajo 3. mesto v skupini JUG, ampak morajo za napredovanje osvojiti vsaj 2. mesto. S tekmami so začeli tudi mlajši dečki B, ki so na prvi svoji tekmi visoko ugnali vrstnike iz Dola pri Hrastniku.

V imenu društva vas vabimo, da si ogledate tekme lige NLB v domači Dvorani Pungrt ter tudi kakšno v gosteh. Hvala navijaški skupini KROKARJI, ki nas tudi v novi sezoni spremlja doma in na gostovanjih!!! Seveda vas vabimo tudi na tekme mlajših selekcij, ki so na sporedu skoraj vsak vikend. Vse bralce vabimo, da si ogledate našo internetno stran: www.rdherzsmartno.si ter seveda našo Facebook stran: www.facebook.com/Rokomet.Smartno, na katerih lahko spremljate veliko zanimivih novic, fotografij ipd.

Foto: Blaž Bratkovič

Prvi tekmi nove sezone sta za nami

Avtorica članka: Eva Štangar

Po počitnicah, ko je večina tekmovalcev Taekwondo kluba Šmartno - Litija malo izpregla in se predala poletnemu razvajanju, so se v septembru začele intenzivne priprave na nova tekmovanja, ki pomenijo prvo oceno pripravljenosti tekmovalcev.

Dve tekmi sta že za nami. Prva je potekala 30. 9. 2017 v Limbušu, kjer se je odvijal drugi turnir Adidas otroške lige, ki je namenjen najmlajšim tekmovalcem – do starosti 14 let. Udeležilo se ga je osem slovenskih klubov, naš klub pa so zastopali trije tekmovalci. Najbolje se je odrezal Jošt Smrekar, ki je v kategoriji mlajših kadetov 1 (do 33 kg) z dvema dobljenima borbama prepričljivo dosegel odlično prvo mesto. Naslednji tekmovalci, Luka Lokar, v kategoriji mlajših ka-

detov 2 (do 51 kg), ni dosti zaostajal, saj je dosegel prav tako zaslužen drugo mesto. Njegov mlajši brat Gašper Lokar pa v kategoriji mlajših kadetov do 39 kg žal ni posegel po medaljah. Vsem trem čestitamo in jim želimo še veliko uspehov. Drugo mednarodno tekmovanje je bilo 7. 10. 2017 – Kondor Open v Zagrebu. To je turnir z dvanajstletno tradicijo in precej zahtevnejšega ranga. Namenjeno je vsem starostnim kategorijam, najštevilčnejše pa so zastopani mlajši kadeti, kadeti in mladinci. Tekmovalo je 65 klubov, naš klub pa so zastopali Jošt Smrekar, mlajši kadet do 33 kg, Aleksandra Rozina, mladinka do 63 kg, in Pia Smrekar, prav tako mladinka do 63 kg, ki je tekmovala v okviru skupine Slovenia Team. Najštevilčnejšo konkurenco je imel Jošt, saj je bilo v njegovi kategoriji kar 17 tekmovalcev. Pokazal je precejšnjo mero borbenosti, kljub temu da je bila to šele njegova druga tekma v mednarodni konkurenci. Žal je naletel na premočno oviro in tako izpadel v prvem krogu. Aleksandra se je v prvem krogu borila s kadetsko evropsko prvakinja, ki se ji je do zadnjega upirala in nazadnje vendarle morala priznati premoč. Pia pa je po začetni zelo dobri borbi dobila neugoden udarec v glavo

in morala borbo predati. Tako so vsi trije tekmovalci žal izpadli že v prvem krogu, vendar vsi trije pokazali, da bodo ob takšnem delu rezultati še sledili.

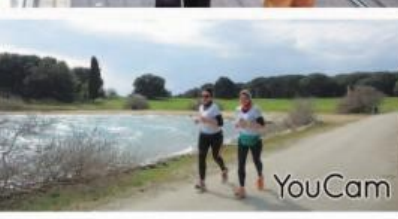
V oktobru pa se začnajo tudi tekmovanja za svetovni pokal v okviru reprezentance in domača tekma Gaiana Trophy, zato priložnosti za pridobivanje novih izkušenj in uspehov ne bo manjkalo.

Dve najboljši prijateljici, ki ju je združil tek

Avtor članka: ŠILT

Mija je začela teči zaradi hude notranje stiske, ki jo je pripeljala k dr. Ruglju. Suzi zaradi bolezni. Obe sta bili na začetku – tako kot vsi, ki ne verjamejo vase.

Mija je v naših krajih orala ledino. Je prva maratonka in ultramaratonka, ki je povsem neznana stala na štartni črti z najboljšimi tekačicami in vedno suvereno odtekla maraton. Velikokrat je stala na stopničkah. Suzi se ji je pridružila kasneje. Bila je zelo bolna. Njena ledvica je pešala. Z Mijino pomočjo je delala prve korake, sopihala in se jezila. Ko sta se obe znašli pred hudimi preizkušnjami, se je njuno prijateljstvo še bolj poglobljalo prav na skupnih treningih, med katerimi sta jokali in se tudi veselili novih spoznanj, predvsem tistega, da jima maratoni povrnejo vse, kar potrebujejo za dvig. Danes sta nam za zgled in pomagata začetnikom. Mnogi med nami so z njuno pomočjo brez težav pretekli razdalje (10 km, 21 km, 42 km, 100 km), o katerih so samo sanjali, si jih želeli. Lepota njunega prijateljstva je prav v tem, da osrečujeta ljudi, ki jima stopajo na pot – TEKAŠKO POT. Mija in Suzi imata veliko načrtov. Zdaj sta že zreli maratonki, ultramaratonki in samo še uživata. Drugo leto bosta Slovenijo zastopali tudi v tujini (Italija, Hrvaška, Grčija, Srbija ...) in tekli na ultramaratonih in maratonih z roko v roki kot prijateljici za večno.

Hvala!

Avtorici članka: Ida Dolšek in Stanka Sirk

Ko sva se septembra oglašili na Občini z najino veliko željo, da bi se oklepšalo krožišče v Šmartnem, sva ugotovili, da ima Občina za ta namen že dlje časa pripravljen idejni načrt, ki ga je zasnoval vrtnar Miha Kos.

Tako kot pri realizaciji mnogih drugih projektov je bila tudi tokrat težava v pomanjkanju finančnih sredstev, ki so, razumljivo, najprej namenjena osnovnim potrebam krajanov.

Ker pa verjameva, da urejenost kraja veliko pripomore k dobremu počutju in da prostovoljstvo še zdaleč ni zamrlo, sva zavrte-li nekaj telefonskih števil, se napotili do prijaznih ljudi in zbrali čudovito ekipo, ki

je bila pripravljena s prostovoljnim delom, stroji in materialom sodelovati pri ureditvi nemajhnega krožišča na šmarski obvoznici. Iskreno se zahvaljujemo Andreju Poglajnu za odstranitev travne ruše, Ivanu Čožu, Romanu Kokalju, Franciju Lindnerju in Hinku Ajdišku za odvoz odstranjene plasti zemlje, Vojku Ceglarju za vrtno zemljo in sekance, Luki Hostniku za pomoč vrtnarju, Lojzetu

Nograšku za obogatitev malice ter Branki in Juretu Gradišku za kavico in čaj. Hvala tudi obema občinskima hišnikoma. Krožišče je sedaj zasajeno. Rastline so še majhne, tako da bomo morali na njegovo pravo podobo počakati tja do poletja, ko ga bo zagnila rožnata odeja vrtnic, ko se bo v razrasle trave ujel veter, med šmarske hiše pa blagi vonj po boru in sivki.

Voda iz vodovoda Primskovo ni pitna

Avtor članka: Rudi Bregar

Ko to pišem, voda iz vodovoda Primskovo še vedno ni pitna, ker prav zdaj menda čistijo rezervoarje in vodovodno omrežje. Seveda se to zgodi, moti pa me način obveščanja o nepitni vodi, kar sem že večkrat poudaril.

Res so obvestilo objavili na spletnih straneh KSP Litija. Res je, da so nekaj plakatov izobesili na Primskovem. Res je, da sem tudi jaz prek spleta obveščal druge o nepitni vodi. Težava pa je obveščanje prek Radia 1 oziroma radia Geoss, ker dobršen del vasi na Primskovem teh obvestil ne more slišati, ker ni pravega radijskega signala. Predvsem vzhodni del Primskovega nima nobene možnosti, da bi to slišal, ker se na frekvenci sprejema signal Radia 1 NM in lahko poslušamo zgolj dolenski program obvestil.

Na to sem že opozarjal in ponovno opozarjam tako KSP Litija kot Občino Šmartno pri Litiji. Naj uredijo ustrezno obveščanje v takšnih primerih. Papir prenese vse in odlok je lahko še tako lep, v praksi pa je stanje popolnoma drugačno. Zato tudi pogosta nejevolja posameznih uporabnikov vodovoda, da o stanju na vodovodu niso obveščeni. Da, pridružujem se jim.

Povabilo k pisanju prispevkov za Krajevne novice

Avtor prispevka: Uredništvo Krajevnih novic

Uredništvo občinskega glasila občine Šmartno pri Litiji vljudno vabi vse zainteresirane, da s svojimi prispevki sodelujete pri nastajanju časopisa. Krajevne novice vsebinsko pokrivajo tako celoten prostor občine kot tudi vsa področja družbenih dejavnosti. Tematsko so razdeljene na več sklopov, katerih namen je poročati občanom o aktivnostih občinske uprave, lokalnih društev, podjetij, ustanov, javnih zavodov in posameznikov.

Naslednja številka občinskega glasila bo izšla decembra 2017, avtorje prispevkov pa vljudno naprošamo, da nam jih pošljejo najpozneje do 28. 11. 2017 v elektronski obliki na naslov: urednistvo@krajevne-novice.si.

Navodila za oblikovanje oglasov in vabil

Postavitev vabil oziroma oglasov:

- celostransko: 190 x 267 mm
- polovična pokončna: 92,5 x 267 mm
- polovična ležeča: 190 x 131 mm
- četrtinka: 92,5 x 131 mm

Upoštevati je treba pravila za tisk:

- barvni prostor cmyk
- 300 dpi za jpg
- vektorsko oblikovani oglasi v pdf, .cdr, .eps ali .ai tudi v cmyk barvni prostor.

V primeru, da bodo oglasi ali vabila narejeni v Wordu, bodo le-ti posredovani oblikovalcu.

Oblikovalec bo izstavil račun naročniku.

*Solza, žalost, bolečina te zbudila ni,
a ostala je tišina, ki močno boli.
(T. Pavček)*

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame, tašče, tete, babice in prababice

ANE ŽELEZNIK

(28. 6. 1928–20. 9. 2017)
iz Riharjevca 1

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in sv. maše. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeno zadnjo pot. Posebna zahvala g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred, vnukinji Katji za poslovljni govor in pevcem za zapete pesmi.

Žalujoci: vsi njeni

*Zdaj ne trpiš več draga mama.
Zdaj počivaš.
Kajne, zdaj te nič več ne boli.
A svet je mrzel, prazen, opustošen
za nas, odkar te več med nami ni.
(S. Makarovič)*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame in prababice

MAJDE PONEBŠEK,

rojene KREMŽAR, iz Gradiških Laz,
(1944–2017)

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam ob boleči izgubi mame Majde sočutno stiskali roke in izrekli sožalje, darovali cvetje, sveče in svete maše ter jo pospremili na njeno zadnjo poti. Še posebej pa hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam nudili pomoč in oporo ter nam pomagali pri izvedbi pogrebne slovesnosti.

Mož Jože in hči Irena z družino

*Vsi bomo enkrat zaspali,
v miru počivali vsi,
delo za vselej končali,
v hišo Očetovo šli.
(Anton M. Slomšek)*

ZAHVALA

Tiho in mirno, kakor je živel, se je po kratki in hudi bolezni od nas poslovil dragi mož, oče, brat, stric, tast, dedek in pradedek

FRANC KOKALJ

iz Zagorice pri Litiji (1937–2017).

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, pomoč, darovane maše ter cvetje in sveče. Prav tako velja zahvala dr. Nikolaju Benedičiču in patronažni službi ZD Litija, duhovnikom Janezu Kvaterniku in Vinku Malovrhu, organistki Minki Celestina, pevcem Lipe, pogrebni službi in Neži za besede slovesa ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji zemeljski poti.

Vsi njegovi

*Opojna, sladka sreča,
ah spet si, spet si proč,
spet solzica skeleča
je pala v tiho noč ...
Kot zvezdica visoko
ti gori vrh neba,
in žalost tako globoko
v dno legla je srca ...
(Murn)*

ZAHVALA

Za vedno je zaspal ljubi mož, oči in ata

JOŽE ŠTANGAR

(14. 5. 1933–23. 9. 2017)
iz Litije.

Iskreno in iz srca se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in sodelavcem, ki ste nam v težkih trenutkih nudili pomoč in podporo ter nam stali ob strani. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in se skupaj z nami še zadnjič poslovili od njega ter obujali prelepe spomine nanj. Ohranili ga bomo v najlepšem kotičku srca.

Vedno tvoji: žena Cveta, sin Rajko in hči Eva z družinama

*Vsak človek je zase svet,
čuden, svetel in lep
kot zvezda na nebu ...
(Tane Pavček)*

V SPOMIN

BLAŽ KOPRIVNIKAR

Z žalostjo v srcu se spominjamo, da je minilo že eno leto, odkar te ni več med nami, dragi Blaž. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Vsi njegovi

V SPOMIN

2. decembra bodo minila 3 leta, odkar je odšel v večnost
naš dragi

MILAN DOBLEKAR.

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate,
mu prižgete svečko
ali postojite ob njegovem grobu.

Vsi njegovi

Gradovi in dvorci v občini Šmartno pri Litiji

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

V preteklih stoletjih je na ozemlju občine Šmartno pri Litiji zrastle kar nekaj grajskih objektov, njihova gostota pa je bila največja okrog Šmartnega. Večina jih je do danes že propadla in jih tako poznamo samo z Valvasorjevih upodobitev in starih fotografij. Eden teh je dvorec Slatna, ki je nekoč spadal med najlepše dvorce na nekdanjem Kranjskem.

Slatna (nem. *Slatenegg*)

Na vzpetini nad Šmartnim pri Litiji je bil najpozneje v poznem srednjem veku zgrajen dvor, ki se v znanih pisnih virih prvič omenja leta 1436. Naslednjič se pojavi leta 1456, ko ga je od grofov Celjskih v fevd prejel Konrad Lihtenberški, nato pa za skoraj dve stoletji zaradi neraziskanosti ni na voljo zanesljivih podatkov. Valvasor, ki tako še vedno služi kot glavni vir, navaja, da naj bi bili prvi lastniki dvora Slatenski, vendar se ti v znanih virih ne omenjajo. Po njegovih besedah je bila Slatna v 16. stoletju v lasti Ehrenreicha pl. Pelzhoferja in njegove žene Elizabete Raumschissl ter pl. Wazemberga, nato pa je dvorec kupil Jurij pl. Scharfenegkh († po 1665). Po njegovi smrti ga je podedovala hči Ana Marija, por. Graffenweger († 1679), a ga je verjetno že avgusta 1672 izročila najstarejšemu sinu Juriju Andreju. Njena hči Ana Rozina se je tega leta v šmarski

cerkvi poročila z Janezom Vajkardom Valvasorjem, mladoporočenca pa sta do nakupa Bogenšperka prebivala na Slatni. Jurij Andrej je dvorec leta 1692 prodal Juriju Krištofu Ottu baronu Ottheimbu, ta pa ga je še istega leta odstopil baronici Mariji Izabeli Wernegkh, roj. Auersperg, vdovi grofici Barbo-Wachsenstein. Po njeni smrti (1694) ga je podedoval sin, grof Ernest Sigmund Barbo-Wachsenstein, v lasti rodbine pa je ostal do leta 1753, ko je njegov sin Leopold Eberhard umrl brez moških potomcev in ga je zato dedovala hči, baronica Notburga Gusič. V času Barbo-Wachsensteinov je slatenski oskrbnik Franc Jožef Jankovič v urbar zapisal dve malo poznani pesmi v slovenskem jeziku. Notburga je gospodstvo zapustila trem mladoletnim otrokom, ki so si ga razdelili na tretjine, leta 1802 pa je vse tri deleže v svojih rokah združil mlajši sin Franc Ksaver. Njegov sin Maksimilijan ga je leta 1845 prodal Matiji Pehaniju, ta pa dve leti pozneje baronu Janezu Nikolaju Steiger-Montricherju. Leta 1853 ga je kupil Avgust Krištof Degenfeld pl. Schönburg, ki ga je dve leti zatem prodal knezu Veriandu Windisch-Graetzu, v lasti te rodbine pa je ostal do konca druge svetovne vojne.

Prvotni dvor naj bi v začetku 17. stoletja porušili in zgradili veliko enonadstropno štiriraktno stavbo z lepim notranjim arkadnim dvoriščem, vogalno rustiko in polkrožno zaključenim kamnitim portalom. V baročni dobi so jo prezidali v prijetno rezidenco z rizalitno poudarjenim sprednjim pročeljem in atiko na vrhu, pred dvorcem pa so uredili lep grajski park.

Med drugo svetovno vojno so Windisch-Graetzi zaradi napetih razmer zapustili dvorec, ki so ga nato požgali partizani. Po letu 1950 so odstranili ruševine, kamenje pa porabili za zidavo okoliških hiš. Danes o nekdanjem dvorcu pričajo le še skromni in zanemarjeni ostanki nekdanjega parka, propadajoče gospodarsko poslopje in delno ohranjen grajski vodnjak, medtem ko o sami stavbi ni več sledu.

Dvorec Slatna pred drugo svetovno vojno (foto: last rodbine Windisch-Graetz)

Razkošna notranja oprema pred drugo svetovno vojno (foto: last rodbine Windisch-Graetz)